DOLENJSKI LIST

Glasilo Socialistične zveze delovnega ljudstva okraja Novo mesto

Lastnik in izdajatelj: Okrajni odbor SZDL Novo mesto. — Izhaja vsak petek. — Posamezna številka 10 din. — Letna naročnina 480 din, polletna 240 din, četrtletna 120 din; plačljiva je vnaprej. Za inozemstvo 900 din oz. 3 ameriške dolarje. — Tekoči račun pri Komunalni banki v Novem mestu, št. 60-KB-16-Ž-24

Štev. 10 (313) Leto VII.
NOVO MESTO, 9. MARCA 1956

Urejuje uredniški odbor. Odgovorni urednik Tone Gošnik. Naslov uredništva in uprave: Novo mesto, Cesta komandanta Staneta 25. Poštni predal: Novo mesto 33. Telefon uredništva in uprave št. 127. Rokopisov ne vračamo. Tiska Časopisno-založniško podjetje »Slov. poročevalec« v Ljubljani. Za tisk odgovarja Franc Plevel.

PRED OKRAJNO KONFERENCO SOCIALISTIČNE ZVEZE DELOVNEGA LJUDSTVA

Po temeljitih razpravah - k delu!

Pred dnevi je bila zaključena zadnja, 11. občinska konferenca Socialistične zveze v okraju. Da bi posredovali našim bralcem bistvo gradiva, ki so ga obravnavale občinske konference SZDL, smo se obrnili na sekretarja okrajnega odbora SZDL **Martina Žuglja** *in tehničnega sekretarja* **Jožeta Plavca** *s prošnjo za odgovore na naslednja vprašanja.*

V vseh občinah so bile občinske konference Socialistične zveze, na katerih so izvolili nove odbore in delegate za okrajno konferenco SZDL. Katere so skupne značilnosti pravkar zaključenih konferenc?

Predvsem je treba poudariti, da smo na vseh občinskih konferencah Socialistične zveze videli splošen napredek v primerjavi s prejšnjimi konferencami. Iniciativni odbori SZDL v občinah so razumeli prenos pristojnosti z okrajnega političnega foruma na občino in so se na konference temeljito pripravili. To se je pokazalo tako v poročilih, kakor tudi v poteku konferenc. Na konferencah nismo opazili prejšnjega drobnjakarstva, načenjanja nenačelnih vprašanj in pod. šibkosti, s katerimi smo se prej pogosto srečevali. Razpravljanje po poročilih je povsod pokazalo bistvo aktualnih političnih vprašanj v občini, ki najbolj zanimajo člane naše organizacije. Ni več tarnanja in oklevanja, nasprotno: odborniki in delegati so načeli vrsto resnih vprašanj, ki potrjujejo, da so bila načela novih smernic nadaljnjega gospodarskega razvoja povsod dobro sprejeta. Socialistična zveza se je začela konkretno zanimati za reševanje gospodarskih vprašanj svojega področja, zlasti pa za kmetijsko zadružništvo. Sem je zdaj preneseno težišče pozornosti — o tem so govorila poročila in razpravljanje udeležencev konferenc.

Posebej je treba poudariti, da so na vseh konferencah govorili **z vidno skrbjo o mladini,** o njenem vključevanju v organe družbenega upravljanja in aktivnejšem sodelovanju v društvih in organizacijah. Mlade ljudi so tudi volili **v odbore** naših organizacij.

Ena izmed nadaljnjih skupnih značilnosti konferenc je skrb za okrepitev socialistične obrti. Odborniki so povsod močno kritizirali tista obrtna podjetja, ki slabo gospodarijo, svetovali pa so tudi, katera komunalna in obrtna podjetja bi v posameznih krajih še kazalo ustanoviti. Občinski ljudski odbori morajo videti v teh prizadevanjih pomoč za delo svojih svetov.

V ospredju poročil in razpravljanj so bila vprašanja družbenega upravljanja in uresničevanja smernic nove gospodarske politike. Kaj so pri tem organizacije SZDL posebej poudarile?

Povsod smo zasledili odločnost, da se uresničijo znane smernice našega nadaljnjega gospodarskega razvoja. Iz poročil in razpravljanja udeležencev konferenc je bilo čutiti, da so zdaj odborom in funkcionarjem političnih organizacij te stvari jasne in razumljive, da pa bo treba o vsem tem še veliko razpravljati z ljudmi in jim pojasnjevati bistvo naše poti v socializem in značilnosti prehoda v novo gospodarsko politiko. Povsod so razpravljali o delu občinskih ljudskih odborov, njihovih svetov in krajevnih odborov, prav tako pa tudi o vlogi Socialistične zveze pri nadaljnjem poglabljanju družbenega upravljanja. Prav tako skrb so konference posvetile tudi našemu osnovnemu vprašanju: dvigu kmetijstva, kmetijskemu zadružništvu in razvijanju socialističnih odnosov na vasi. Tako je bilo zlasti v Trebnjem, na Mirni, Mokronogu, v Metliki in tudi drugje.

V Žužemberku, kjer je bilo poročilo skrbno pripravljeno, so se temeljito pomenili o vseh suhokranjskih problemih, političnih vprašanjih občine in o delu zadrug. Poudarili so, da bo treba veliko več proučevanja za dvig živinoreje in ostalega gospodarstva. Bolj kakor doslej bodo skrbeli za vključevanje mladine, zadruge pa naj bi štipendirale po nekaj mladincev, ki bi se vrnili v domače kraje kot kmetijski strokovnjaki. V Šmihelu pri Žužemberku so obnovili mladinski aktiv, ki šteje zdaj 38 članov, prej pa se mladina že več let ni zbrala. V Hinjah so obnovili mladinski aktiv s 65 člani itd. Komunalno gospodarjenje v občini se je začelo izboljševati.

V Šentjerneju bo moral občinski odbor SZDL posvetiti vso skrb področju bivše škocjanske občine, kjer je delo organizacij čisto prenehalo. To velja tudi za predel Podbočja v kostanjeviški občini, kjer je prav malo članov v organizaciji. V občini Kostanjevica-Podbočje so prišla do izraza pretirana, nezdrava uveljavljanja osebnosti v javnem življenju. Članstvo SZDL v Podbočju n. pr. nima pravega zaupanja v zadrugo, kjer predstavlja njeno vodstvo razširjeno sorodstvo. V Črnomlju so člani SZDL pokazali na sestanku zdravo revolucionarnost, ko so obravnavali tekoče probleme občine. V Mokronogu so opozorili člani SZDL na vrsto vprašanj iz družbene dejavnosti, katerim bo treba posvečati vso pozornost in dvigati gospodarstvo občine.

Morda pa so marsikje premalo poudarili pomen in potrebo tesnejše stalne povezave organizacij SZDL z vodstvi in delom ostalih organizacij in društev. Zlasti je take povezave ponekod premalo z gasilskimi organizacijami. Občinske organizacije SZDL se včasih za ta vprašanja same premalo zanimajo.

Kje so organizacije SZDL občinske konference najtemeljiteje pripravile?

Najboljša občinska konferenca je bila v **Metliki,** dobre pa so bile tudi v Novem mestu, Črnomlju, Žužemberku in drugje. Reči je treba, da so vse konference pokazale napredek. V kolikor so bila poročila odborov v nekaterih občinah delno pomanjkljiva, jih je izpopolnilo razpravljanje udeležencev konferenc.

Kaj odlikuje občinsko konferenco v Metliki?

Občinski odbor Socialistične zveze v Metliki je pripravil konferenci nadvse pregledno in izčrpno poročilo o celotni politični, gospodarski in kulturni problematiki občine, podprto z dokazi, številkami in nazornimi pregledi, ki nas je presenetilo. Doslej nismo bili vajeni poslušati na letnih obračunih občinskih političnih forumov tako temeljitih analiz stanja in problemov. In kar je še važnejše, pri vsakem vprašanju oz. problemu je bila obrazložena tudi rešitev oz. pokazana pot, kako bo treba to in ono urediti in urejevati. Na podlagi tako izčrpnega poročila se je razvilo plodno razpravljanje delegatov, čeprav so priznali, da je »težko govoriti po tako vsestranskem poročilu«, češ da jim je le malo ostalo, kar še ne bi bilo zajeto v referatu tovariša Urha. Pokazalo se je n. pr., da je treba vprašanje novih oblik v obdavčitvi ljudem temeljito obrazložiti. Vinogradniki so na konferenci povedali, da nihče ne brani samorodnic; postavili so se na edino pravilno stališče, da se je treba usmeriti na gojitev žlahtnih trt, ker le v tem je rešitev za dolenjsko vinogradništvo. Ko so kritizirali čevljarsko delavnico v Metliki, ki je v zadnjih letih zdrknila od 57 na 15 delavcev, so poudarili odgovornost sindikalne podružnice za tako nazadovanje podjetja, kakor tudi šibkost v delavskem samoupravljanju, saj se upravni odbor podjetja z upravnikom vred ne zaveda odgovornosti, ki jo ima pred družbo. V letu 1955 je imelo podjetje n. pr. celo leto komaj 32.000 din dobička, letos v januarju pa 26.000 din dobička, kar kaže, da ima pogoje za boljše poslovanje, le da jih bo treba dosledno izkoristiti in ozdraviti razmere v kolektivu.

Odstotek volivcev — članov SZDL v okraju ni v pravilnem sorazmerju z zavestjo in razgledanostjo naših ljudi; kaj bodo organizacije storile za povečanje članstva?

Tudi zdaj smo lahko ponovno ugotovili, da število članstva v naši organizaciji ni v skladu z dejanskim razpoloženjem terena v okraju. Morali bomo politično in organizacijsko učvrstiti naše vrste, osnovne organizacije z občinskimi odbori vred pa bodo morale storiti svojo dolžnost: pojasnjevati pomen in delo naše najmnožičnejše organizacije in pridobivati članstvo.

Ali je okrajni odbor SZDL že sklepal, kdaj naj bi bila okrajna konferenca Socialistične zveze?

Verjetno bo okrajna konferenca v soboto, 17. marca. Pregledala bo dosedanje delo političnih organizacij in sklepala o smernicah nadaljnjega reševanja izgradnje socializma. Poudariti pa je treba, da bi bilo napačno, če bi občinske organizacije pričakovale, da lahko okrajni forum rešuje njihove naloge. Nasprotno, občinske konference Socialistične zveze so pokazale, da je prenos pristojnosti na občinske organe v celoti sprostil njihove pobude in znatno povečal delo SZDL v okraju. Delo je zastavljeno, sklepi narejeni — zdaj jih je treba samo uresničiti.

Čeprav se zima že poslavlja, so pionirji v Novem mestu izkoristili ugoden sneg in priredili še v prvih dneh marca tretji smučarski tečaj, ki ga je organiziralo Društvo prijateljev mladine, pomagal pa Partizan. — 20 parov smuči je posodilo društvo bodočim dolenjskim smučarjem, ki so bili na snegu presrečni...

Več pojasnjevanja!

Razširjeni občinski plenumi sindikalnih podružnic posvečajo te dni glavno skrb dobri pripravi volitev novih delavskih svetov. Plenumom v Mirni, Mokronogu, Metliki, Kostanjevici in Šentjerneju je sledil v nedeljo občinski plenum v Novem mestu, ki je bil tako po poročilu udeležbi in razpravljanju delegatov zelo ploden. Pokazal je, da so se sindikalne podružnice načrtno lotile političnih priprav za izvolitev novih organov delavskega samoupravljanja. Dobro tehtajo kadre, ki jim bodo kolektivi na volitvah zaupali upravljanje podjetij v prihodnjih letih, ponekod pa so tudi že imeli predvolilna zborovanja. (V »Novoteksu« so že sprejeli kandidatno listo). Vzpodbudna kritika neživljenjska družbenih planov nekaterih podjetij je bila dobra zlasti na novomeškem plenumu.

Na vseh plenumih so se udeleženci pomenili prav obširno tudi o naši gospodarski politiki na vasi in se seznanili z bistvom novih oblik obdavčenja v kmetijstvu. Večina delavcev naših podjetij stanuje na vasi, kjer preživi večji del svojega prostega časa. Zato nikakor ni vseeno, kako bodo delavci razlagali gospodarske ukrepe svoji domači okolici, svojim sovaščanom. Na dosedanjih sindikalnih posvetih pa se je v zadnjem času ponovno pokazalo, da delavci marsikje niso razumeli prave vsebine novih ukepov, da ne poznajo bistva novih odločb in spremenjenih oblik nadaljnje pomoči skupnosti za dvig kmetijstva. Tako smo na nedeljskem plenumu slišali med drugim opombe, da »hočejo novi davki kmeta stisniti« in pod. Fant, doma iz vasi, zaposlen pa v mestni tovarni, je tako slišal doma. Ker ni poučen, kako je v resnici z našim kmetijstvom, ne zna na to pravilno odgovoriti, zato ali molči, ali pa pritrjuje. Na plenumu je pokazal, da pritrjuje takim govoricam.

Tako so sindikalne konference med drugim znova potrdile, da je treba z novimi ukrepi, zakoni in predpisi naše delovne ljudi **temeljiteje seznanjati,** stvari pravilno pojasnjevati in potrpežljivo razlagati. Nihče ne more čez noč iz stare kože; prav zato morajo podružnice svojim članom gospodarska vprašanja stalno in vztrajno tolmačiti. Posebno važno je to na Dolenjskem, kjer je delavec mlad, brez zadostnih izkušenj in šele spoznava zakonitosti socialistične družbene ureditve, pri tem pa je tesno navezan na vas, kjer stanuje.

Na plenumih smo spoznali, da je povsod precej ugotavljanja, kaj je treba storiti, premalo pa se tega naredi! Od besed je treba preiti k dejanjem. Ni dovolj, da sindikati vidijo te probleme; treba je ukrepati, da bomo delavcem in uslužbencem pomagali. Za to pomoč imamo vse pogoje. Občinski sindikalni sveti so pokazali svoje sposobnosti že pri organizaciji volitev v organe soc. zavarovanja in jih kažejo zdaj v pripravah na volitve delavskih svetov. V izobilju nalog in dela pa ne smemo pozabiti, da bo le izobražen, razgledan delavec razumel, zakaj dela in kam gre naš razvoj. Če ga bomo seznanjali z osnovami tega razvoja in mu pokazali pot, po kateri mora naše kmetijstvo, če hočemo naprej, bo lahko koristil sebi in svoji domači okolici, sredi katere živi. Pogoj za to pomoč pa je temeljitejše in vztrajnejše pojasnjevanje vsega našega družbenega in gospodarskega dogajanja.

Miličnik rešil otroka iz Ljubljanice

Predzadnjo sredo popoldne so se na bregu Ljubljanice v Ljubljani igrali otroci; 7-letnemu Janku Volaju je nenadoma zdrsnilo, padel je v ledeno mrzlo vodo in se začel utapljati. Na klice otrok je pritekel na kraj nesreče prometni miličnik **Ernest Furlan,** ki je brez oklevanja skočil v vodo in rešil smrti utapljajočega se dečka. Iz vode so mu pomagali z lestvijo; čeprav ga je prijel v roke močan krč, ni spustil nezavestnega fantka.

Pogumno dejanje prisebnega miličnika pozdravljajo vsi starši, najbolj pa so mu hvaležni Volajevi v Ljubljani, ki jim je rešil mlado življenje. Tovariš Ernest Furlan je član ljubljanske motorizirane milice, doma pa je iz okolice Trsta.

Mladina!

V nedeljo ob 10. in 14 uri taborniški kino v Domu JLA v Novem mestu. Predvaja ameriško barvno risanko »Zaigrajmo in zapojmo«. Vstopnina 10 din, obakrat matineja.

Za boljše prometne zveze na Dolenjskem

Na tretji redni seji je svet za turizem OLO Novo mesto 25. februarja letos razpravljal o raznih vprašanjih, ki zadevajo razvoj turizma na Dolenjskem.

Sklepi konference Turistične zveze Slovenije vsebujejo polno napotil za delo društev in svetov. Potrebno je, da bi imeli v vsaki občini turistično društvo, po možnosti tudi v vsakem večjem kraju. Prav tako bi morali osnovati svete za turizem vse občine, njih delo pa je treba povezati z delom ostalih društev in organizacij. V tej smeri bodo dobila vsa društva in sveti v okraju podrobna navodila.

Tam, kjer še niso, naj takoj določijo prostore za camping taborjenja. Idealnih krajev za tako taborjenje je več kot dovolj po vsej Dolenjski, bodisi po dolini Krke, Kolpe ali drugod. Inozemski turisti se čedalje bolj zanimajo za camping taborišča. Prostore naj izberejo turistična društva, občine pa jih morajo označiti in oskrbeti z najnujnejšimi napravami. Svet meni, naj bi se turistična taksa uporabljala izključno za turistične namene. Za širšo in uspešnejšo turistično vzgojo bi bilo treba že v šolah uvesti turistične ure.

Upanje je, da bodo v Dolenjskih Toplicah že letos pričeli graditi zunanji bazen. To bi bila velika turistična pridobitev. Čimprej bo treba nekaj ukreniti v Kostanjevici, ki ima izredno dobre pogoje za turizem, urediti pa morajo kopališče, povečati število tujskih sob, poskrbeti za dobro pitno vodo itd.

Resen problem so prometne zveze na Dolenjskem. Svet za turizem bo sklical posebno konferenco, da se ta zadeva že vendar uredi, tako, kot to narekuje gospodarski in turistični razlog. Svet predlaga, naj bi jutranji vlak iz Ljubljane proti Karlovcu vozil dve uri prej, kot je vozil pred vojno, zadnji večerni pa odhajal poldrugo uro pozneje ko sedaj. O potrebi enega pospešenega vlaka od Metlike do Ljubljane in nazaj je bilo že veliko govora. To željo podpira tudi svet za turizem. Potrebno je tudi izboljšati avtobusne zveze. Iz Vinice v Novo mesto naj vozi avtobus vsak dan, iz Kostanjevice pa naj jutranji odhaja prej, da bo imel zvezo z jutranjim vlakom v Brežicah. Potrebne so izboljšave tudi na drugih progah.

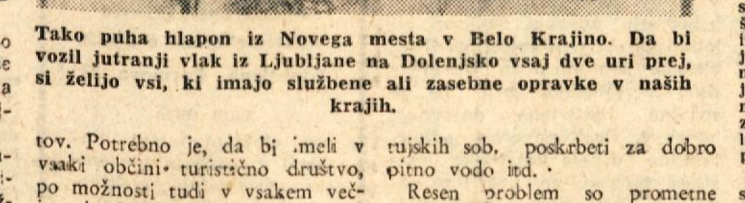

Tako puha hlapon iz Novega mesta v Belo Krajino. Da bi vozil jutranji vlak iz Ljubljane na Dolenjsko vsaj dve uri prej, si želijo vsi, ki imajo službene ali zasebne opravke v naših krajih.

Koledar za leto 1957, 3 leposlovne in 3 poučne knjige lahko dobite za borih 500 dinarjev, če se vpišete v članstvo Prešernove družbe. Poleg tega boste še udeleženi pri velikem nagradnem žrebanju.

Čedalje močnejša dejavnost KZ Metlika

V občini Metlika so štiri kmetijske zadruge, od katerih je metliška daleč najmočnejša. S svojo dejavnostjo vedno močneje posega v gospodarstvo svojega okoliša. Ima živinorejsko mlekarski, lesno-gozdarski, vinarsko sadjarski, kmetijsko-pospeševalni, hranilni odsek in še nekatere druge, poleg trgovskega, ki je gotovo najdelavnejši. Zadruga ima tri trgovske poslovalnice v mestu in eno v Drašičih, mlekarno v Metliki, ki odkupi dnevno od 300 do 600 litrov mleka, potem bife in vinsko klet, nedavno je pa prevzela še žago in mizarsko delavnico na Suhorju. Ima tudi močan strojni odsek.

Lani je zadruga okrepila zlasti odkup vseh vrst kmečkih pridelkov in živine. Sedaj zadružnik lahko proda po svoji zadrugi prav vse viške od vina, sadja, mleka, lesa in drugih pridelkov do živine. Zadruga si je s pogodbo zagotovila ugodno prodajno ceno za prašiče, zato jih lahko plačuje kmetovalcem draže kot ostali kupci. Pri odkupu lesa ji delajo težave nakupovalci iz hrvatske republike.

Ponudba vina je večja ko povpraševanje

Zadruga bi rada ustregla z odkupom tudi vsem vinogradnikom, ki hočejo prodati lanski vinski pridelek, vendar je povpraševanje po domačem vinu mrtvo. Računajo, da bi vina lahko takoj odkupili vsaj 20 vagonov. V svoji kleti ima zadruga stalno na zalogi dobra domača

(Nadaljevanje na 2. str.)

VREME

ZA ČAS OD 9. DO 18. MARCA

Do sredine prihodnjega tedna nestalno vreme s pogostimi padavinami. Jasno vreme ne bo [illegible] V prvi **polovici prihodnjega tedna, ko se pričakuje močna ohladitev, bo snežilo. Nasledaje dni bo suho oziroma jasno, vendar hladno vreme, z mrazom ponoči. Ob koncu prihodnjega tedna se bo vreme ponovno poslabšalo.**

(Napoved izdelal V. M.)

Strožji nadzor nad prometom z živili

Na pobudo okrajnega ljudskega odbora Novo mesto je bila prejšnji teden v Novem mestu konferenca o prometu z živili s higienskozdravstvene plati. Udeležili so se je člani sanitarne in tržne inšpekcije, predstavniki gostinske in trgovinske zbornice ter podjetij, kjer proizvajajo živila, odnosno pijače, prisostvovala pa sta ji tudi okrožni javni tožilec in načelnik Tajništva za notranje zadeve, predstavnik živilskega laboratorija v Novem mestu ter predstavniki OLO.

Po uvodnih besedah podpredsednika OLO Nika Belopavloviča o podobni konferenci pri Izvršnem svetu LRS ter njenih ugotovitvah so na konferenci obravnavali konkretne primere napak in nepravilnega ravnanja z živili v okraju. Posebna komisija OLO, ki pregleduje gostinske in trgovske lokale po okraju, je že ugotovila vrsto hudih nepravilnosti ter tudi predlagala ostre ukrepe za odpravo tega stanja. Pri tem je komisija ugotovila, da ima skoraj polovica pregledanih lokalov več ali manj higiensko zdravstvenih pomanjkljivosti. Po večini jih je mogoče odpraviti brez večjih stroškov. Komisija je ugotovila zlasti take napake:

V priročnih skladiščih trgovin je večkrat pomešano blago, ki bi ne smelo biti skupaj. Tako so na primer razna zaščitna sredstva in škropiva, ki so strup, raztresena med moko in druga živila, umetna gnojila so prav tako med živili, drugod spet miši in podgane gospodarijo po skladišču, ponekod so dobili miško v mast, drugje je polno smeti in ropotije, v neki privatni gostilni so odkrili, da skladišče, kjer imajo hrano, že teden dni ni bilo pometeno, nekje so ob prihodu komisije kuhali na enem štedilniku hrano za abonente in otroške plenice, drugod spet niso morda dva tedna pomili steklenine in pod.

Dobro organizirani veterinarski službi v okraju se moramo zahvaliti, da ne jemo pokvarjenega mesa. Veliko delo glede kontrole živil opravlja tudi živilski laboratorij, ki je znan kot eden zelo dobrih v Sloveniji. Laboratorij je še vedno preprečil razpečavanje pokvarjenih ali neprimernih živil. Čestokrat pride zaradi tega celo v spor z dobavitelji živil. Škoda, ker laboratorij nima večje zmogljivosti, da bi lahko še uspešneje opravljal za ljudsko zdravje tako odgovorno nalogo.

V celoti so na konferenci poudarili, da je od MORALNEGA LIKA človeka, ki ima opravka bodisi pri proizvodnji ali prometu z živili, odvisno, ali bo šlo na trg dobro ali slabo blago, predvsem pa, ali bo v zdravstveno higienskem pogledu neoporečno. Tej vzgoji ljudi bodo posvetili vso skrb. Kjer pa navodila in opomini ne bodo zalegli, bodo sledili ukrepi. Res je v trgovini zelo resno vprašanje prostorov in zlasti skladišč, v gostinstvu pa oprema lokalov, vendar je čistoča, posebno pa pravilni odnos do potrošnika neodvisen od večjih investicij.

Skrbi za pravilno ravnanje z živili je treba priključiti tudi prizadevanje za kvaliteto. Poudarili so, da se glede tega veliko greši posebno pri pijačah v gostinstvu. Tudi temu bo poslej veljala strožja kontrola. Inšpekcije bodo dobile bolj proste roke, vsi, ki imajo opravka s prehrano in kvaliteto živil, bodo v bodoče delali v tesni povezavi. V kratkem bodo po vsem okraju sektorske konference o teh vprašanjih, v proizvodnih podjetjih živilske stroke pa bodo organizirani seminarji za vse delavce in uslužbence. Na konferenci so tudi poudarili, naj bi strokovnjaki v našem listu poučevali ljudi o teh važnih vprašanjih. Seveda bomo v našem listu objavljali tudi vse primere kršitev predpisov in splošnih pojmov o pravilnem poslovanju z živili.

Lesni delavci v Straži so razvili sindikalni prapor

Lesni obrat podjetja »NOVOLES« v Straži je imel v soboto zvečer lepo slovesnost: kolektiv je razvil sindikalni prapor v straškem zadružnem domu. Ivan **Virant predsednik sindikalne** podružnice, je govoril o razvoju delavskega razreda, direktor podjetja Stane Šmid pa o razvoju NOVOLESA in njegovih načrtih. Sindikalni prapor je razvil tov. Virant in ga izročil kolektivu, kateremu je ob lepi slovesnosti čestital tudi ljudski poslanec Zveznega zbora proizvajalcev Avgust Jazbinšek — Ulm. S kulturnim sporedom je sodelovalo DPD Svoboda Straža, slovesnost pa je bila zaključena s prijetnim družabnim večerom straških delavcev.

Ali v gostinstvu ni problemov?

Za letni občni zbor okrajne gostinske zbornice Novo mesto lahko rečemo, da je bil vse prej kot ploden. Niti izčrpno poročilo predsednika upravnega odbora zbornice Rudija Pintarja, niti pripombe in izvajanja sanitarnega inšpektorja dr. Hočevarja, tržnega inšpektorja Pavleta Ajdiča ter podpredsednika OLO Nika Belopavloviča, pri 52 delegatih iz vsega okraja niso sprožila razprave. Večina delegatov je prišla z dokajšnjo zamudo in še predno je bil zbor zaključen, so posamezniki odhajali iz dvorane. Neprizadeti opazovalec bi lahko dobil vtis, kot da je v gostinstvu vse v najlepšem redu in da ni nobenih problemov, ki bi jih lahko obravnaval predvsem ta najvišji okrajni stanovski forum gostincev. Dobro pa vemo, da ni tako.

Znatno povečan promet

Na območju novega okraja je 152 gostinskih obratov. Od tega so gostinska podjetja brez gostišč v svojem sestavu 4, samostojnih gostišč je 128, od tega 111 zasebnih, dalje 5 gostinskih podjetij, ki imajo v svojem sestavu gostišča, 7 gostišč v sestavu podjetij in 8 gostišč na pravila (kolektivno upravljanje.) V priključenih občinah Bele krajine in Kostanjevica Podbočje je 52 gostinskih obratov. V gostinstvu je zaposlenih skupno 263 ljudi, od tega 193 žensk in 70 moških. Zbornica ima 143 članov.

Lani je bil dosežen večji promet ko v letu 1954, in sicer se je dvignil promet pri prodaji hrane za 52 odstotkov, pri prodaji alkoholnih pijač pa le za 0.1 odstotka, v celoti pa za 18.8 odstotka. Po podatkih naj bi se lani v okraju prodalo 83.000 litrov manj vina, to je nekaj manj kot liter na prebivalca. Razveseljiv je porast prometa v iztržku za hrano, toda ta je viden predvsem v državnem sektorju. V zasebnem sektorju še vedno prevladuje promet z alkoholnimi pijačami, znatno manj pa promet s hrano in brezalkoholnimi pijačami. To dokazuje, da je lov za lažjim dobičkom v zasebnem sektorju še vedno glavna gonilna sila.

Nakazani problemi

Investicij v gostinstvu je bilo doslej malo, brez teh pa ne bo vidnejšega napredka. Marsikaj pa bi se dalo še izboljšati brez večjih izdatkov. Lokali še niso povsod okusno urejeni, zlasti v nekaterih zasebnih gostiščih. Stene, okrašene s starimi nabožnimi slikami, niso primerne za javen lokal. Namesto njih spadajo pokrajinske in umetniške slike. Marsikje manjkajo lončki s cvetlicami na oknih in cvetje na mizah. Čeprav je bil dosežen na splošno v gostinstvu lep napredek, je še vrsta pomanjkljivosti, ki jih je treba takoj odpraviti. Nekaj teh sta nakazala tudi sanitarni in tržni inšpektor.

V hudi zimi so bili lokali največkrat slabo kurjeni. Gostinske usluge se dajejo v kuhinjah, kjer pa higijena še marsikje šepa. Posebna komisija OLO, ki pregleduje trgovske in gostinske lokale, je odkrila že marsikatero grobo napako. Tako na primer skrajno zanemarjena stranišča, slaba in nesnažna skladišča hrane, zaklane kokoši pred straniščem, in podobne stvari. Kaj rado šepa v zasebnem sektorju vodenje poslovnih knjig. Tudi plačevanje davščin je marsikje zelo neredno, utaje prometa kot osnove za plačilo družbenega prispevka pa kažejo na slabo socialistično moralo. Ni v čast gostincem tudi neredno plačevanje prispevkov za zbornico, saj dolgujejo nekateri še za leto 1954, za leto 1955 pa za skupno blizu pol milijona din.

Brez razpravljanja

Poročilo upravnega odbora je obsegalo še druge probleme: borbo proti divjim gostilnam in veselicam brez kulturnih sporedov, brez strokovnega vodstva in zdravstveno higienskega nadzorstva, prodajanje vina na drobno po zidanicah, sodelovanje članov s turističnimi društvi, reklamo in propagando, potrebo nadaljnjega strokovnega dviganja uslužbencev in še vrsto drugih vprašanj.

Ostalo je vse samo pri poročilu in navedbah. Delegati so sami dali pristanek na predlog, da se ustanovi investicijski fond za gospodinjstvo in da se nastavi pri zbornici strokovna moč kot inštruktor za vodenje poslovnih knjig. S tem je bila debata končana. Izvolili so še nov upravni in nadzorni odbor, častno razsodišče in delegate za republiško skupščino. Za predsednika zbornice je bil ponovno izvoljen Rudi Pintar.

Nihče od navzočih delegatov ni štel za potrebno razpravljati o tem, kar je omenil ljudski poslanec Avgust Jazbinšek, da v gostinskih obratih še vedno postrežejo z alkoholnimi pijačami pijanim in mladoletnim osebam. Nihče ni načel vprašanja nesorazmernega položaja zasebnih gostincev v okraju, ko v Novem mestu so zasebne gostilne, v Črnomlju in Kostanjevici pa ne. Nihče ni načel, kako povečati zmogljivost nočnim in naših gostišč, ko je vendar to osnovno vprašanje povečanja tujskega prometa, kako doseči, da bodo vsa gostišča nudila gostom vse vrste uslug od pijače do hrane in prenočišč, da bodo imela vsa vedno na zalogi tudi brezalkoholne pijače in primeren prigrizek.

Vse to in še marsikaj drugega bi moral obravnavati okrajni občni zbor gostincev, a ne nazadnje tudi pravilno sorazmerje v družbenih obveznostih za oba sektorja.

Obvestilo o maloprodaji lesa

Okrajna komisija za maloprodajo tehničnega lesa Novo mesto sporoča vsem državljanom okraja Novo mesto, da sta okrajni zbor in zbor proizvajalcev na seji dne 9. februarja 1956 sklenila, da se reševanje prošenj za maloprodajo tehničnega lesa in drv iz gozdov splošnega ljudskega premoženja prenese na občinske ljudske odbore.

Interesenti, ki nimajo svojega gozda, naj zato vlagajo prošnje za tehnični les in drva iz gozdov SLP na občinske ljudske odbore, ker Okrajna komisija za maloprodajo tehničnega lesa ne bo v bodoče več sprejemala teh prošenj.

Uprava za gozdarstvo
pri OLO Novo mesto

Izvoljen je okrajni odbor obrtnih in komunalnih delavcev

V nedeljo dopoldne so se sestali v Novem mestu vsi predsedniki sindikalnih podružnic obrtniške in komunalne stroke iz okraja. Na posvetovanju so izvolili okrajni odbor obrtnih in komunalnih delavcev in se pomenili o nalogah sindikalnih podružnic v novih občinah. Navzoč je bil tudi tajnik republiškega sveta obrtnih in komunalnih delavcev tov. Pipan. Posebno skrb so posvetili udeleženci posveta vajeniški mladini, delu sindikalnih podružnic v krajih, kjer so vajeniške šole in vprašanju sklepanja kolektivnih pogodb s privatnimi obrtniki, ki v okraju sploh še ni praktično načeto.

Od tedna do tedna

Na kosilih, ki jih prirejajo ameriški in angleški novinarji v Parizu raznim uglednim osebnostim na čast, je navada, da povabljenec govori o tem in onem. Navada pa je tudi, da govori bolj na splošno, da z veliko besedami, čeprav izbranimi in lepo zaokroženimi — čim manj pove.

Toda povsod so izjeme. Eno izmed teh je pred angloameriškimi novinarji pred tednom dni napravil francoski zunanji minister Christian Pineau, prvi socialistični zunanji minister te dežele po dolgih letih in hkrati predstavnik ene izmed treh zahodnih velesil.

Novinarjem je med drugim povedal tele stvari:

»Prisiljen sem izjaviti, da se prav nič ne strinjam s politiko, ki so jo zahodne države uveljavljale v zadnjih letih.«

S tem je Pineau povedal zelo veliko. Ni obsodil le zahodne politike v zadnjih letih na splošno, marveč tudi dosedanjo francosko politiko. Pribil je:

»Politika vojne je zavrnjena; zdaj je treba določiti politiko miru.«

To poglavitno stališče francoskega zunanjega ministra izpodbija dosedanjo teorijo, da je vojna nevarnost zelo huda in da mora Zahod še nadalje uveljavljati »politiko s stališča sile«, ki jo je tolikokrat vneto zagovarjal ameriški zunanji minister Dulles in ki so jo nekateri njegovi rojaki imenovali politiko »na robu vojne«, trdeč, da je ta izraz uporabil Dulles sam.

No, to zdaj ni važno, zelo važno pa je, da je Pineau glede te in takšne zahodne politike zelo odkrit in da se je ne boji kritizirati. Kajti, pravi francoski minister, ta politika je poudarjala »izključno vojaško silo« in se ukvarjala »samo z varnostjo«, prav nič pa ji ni bilo mar tega, da so se razmere na svetu spremenile. Pri tem je Pineau očitno mislil na novo stanje in na novo razpoloženje, ki je prišlo do izraza v Sovjetski zvezi, pa tudi v ostalih delih sveta. Skratka, Pineau pravi, da pomeni vztrajanje na »politiki s stališča sile« — »hudo napako«.

V zvezi s tem je Pineau povedal resnico, ki je jasna vsakomur. Rekel je:

»Svetovno javno mnenje podpira tiste, ki iščejo in nudijo načine, kako bi dosegli kompromis in mir.«

Francozi so očitno to resnico dobro razumeli. Toda žele, da bi jo razumeli tudi ostali v zahodnem svetu. Pri tem pa se, kakor kaže razvoj v zadnjem času, nikakor ne morejo čutiti osamljene v svojem prizadevanju, kajti javno mnenje se res čedalje bolj obrača na stran tistih, ki dejansko hočejo doseči mir. V tem smislu so značilne tudi izjave predsednika italijanske republike Gronchija ob njegovem obisku v Washingtonu, ki sicer niso tako jasne, kakor Pineaujeve, a kljub temu kažejo, da se je stališče Italije dokaj približalo francoski smeri, izraženi v pobudi zunanjega ministra Pineauja.

Meneč, da s politiko sile v sedanjem spremenjenem mednarodnem položaju ni moč ničesar koristnega opraviti, se Francija zavzema predvsem za razorožitev, ki bi po njenem mnenju ustvarila vzdušje medsebojnega zaupanja, v katerem bi združitev Nemčije laže dosegli.

To se docela razlikuje od ameriškega in zahodnonemškega stališča, ki trdovratno dajeta združitvi Nemčije prednost pred vsemi ostalimi perečimi in bolečimi vprašanji sodobnega sveta.

Tudi druge izjave ministra Pineauja — na primer v Bonnu in Karačiju kažejo, da je nova francoska vlada spoznala, da je treba ubrati nove poti, da je treba zavreči dosedanjo teorijo, češ, če si moj prijatelj, ne smeš biti tudi prijatelj onega drugega, s katerim sem jaz v svaji. Zato se ni treba čuditi, da bosta predsednik francoske vlade Guy Mollet in zunanji minister Pineau aprila obiskala Moskvo. Zato se ni treba čuditi, če se Francija zavzema, da je zdaj na mednarodnem področju poglavitno sodelovanje in medsebojna pomoč, če trdi, da je, kot je dejal Pineau v Karačiju, »beda zdaj glavni sovražnik miru.«

BOREC NA »DVEH FRONTAH«

Brtončelj 1943–1945 na zapadni fronti ...

... in 1956 v partizanskem Črnomlju:

»... in vedite, ljubi krščanski otroci, da učim jaz zgolj iz ljubezni, učitelji pa za denar!«

PODPISAN JE SPORAZUM Z ITALIJO

Po daljših pogajanjih je bil 28. februarja podpisan v Beogradu gospodarski sporazum z Italijo. Obsega sporazum o kreditu, o ribolovu in tehničnem sodelovanju. Po tem sporazumu bo Jugoslavija kupila v Italiji za 30 milijonov dolarjev investicijske opreme po lastni izbiri. 45 milijonov dolarjev gre iz posebnega kredita, ki ga je Italija odobrila naši državi za dobo osmih let po končani dobavi, 15 milijonov dolarjev pa gre iz naših reparacijskih terjatev. Sporazum o ribolovu dovoljuje italijanskim ribičem lov rib v določenih predelih našega morja. Sporazum je zelo koristen za obe strani.

Čedalje močnejša dejavnost KZ Metlika

(Nadaljevanje s 1. strani)

vina, vmes tudi priznano metliško črnino in tudi belino, ki ima od 8.5 do 9 maliganov. Prav bi bilo, da bi se domača gostinska podjetja oskrbela predvsem z domačim vinom in tako pomagala vinogradnikom prodati pridelek, od katerega so večinoma že plačali prometni davek.

Zanimanje za živinorejo je tudi na območju metliške zadruge vedno večje, zlasti odkar zadruga odkupuje mleko in živino. Razstava živine v okviru splošne kmetijske razstave lanske jeseni je že povečala zanimanje za dobro plemensko živino. Živinorejski odsek kmetijske zadruge ima nastavljenega stalnega mlečnega kontrolorja, ki je obenem tudi rodovničar. Živinorejski odbor se ukvarja s pripravami za umetno osemenjevanje krav, pomaga pa tudi zadružnikom, da dobijo dobro plemensko živino.

Veliko članov, pa malo plačanih deležev

Nekaj pa ni v čast zadružni zavesti članov metliške kmetijske zadruge. V knjigi imajo 540 članov, toda deleže, ki so določeni na 1.000 din, je plačalo komaj dobra tretjina članov. Zadruga je vsem članom v veliko korist, toda nihče ne more biti deležen koristi brez obveze. Če gledamo samo pomoč zadruge pri zatiranju raznih škodljivcev, vidimo, da za škropljenje sadnega drevja prispeva letno nad 400.000 din. Samo 15 odstotkov vseh stroškov plačajo sadjarji, vse ostalo pa kmetijska zadruga in obč. ljudski odbor. Zadruga ima dve motorni in pet ročnih škropilnic; s to pomočjo so pod vodstvom vinogradniško sadjarskega odseka znatno omejili kapanja na sadnem drevju.

Šibka stran poslovanja kmetijske zadruge je tudi hranilna služba. Z njo bi si zadruga lahko veliko pomagala, hkrati pa pomagala tudi zadružnikom. Doslej ni imela sklada za pospeševanje kmetijstva in ga bodo verjetno ustanovili na letošnjem občnem zboru. Graje je vredno tudi to, da v upravnem odboru kmetijske zadruge ni niti ene ženske in odbor zadružnic zastopa moški. V upravljanju zadruge manjka strokovnih moči, čeprav narašča delo iz leta v leto, število uslužbencev v upravi pa je isto kot prej..

Sedanji upravni odbor bo lahko na občnem zboru predložil članom lep obračun plodnega dela v lanskem letu. To je splošno razširjena dejavnost odsekov, zlasti povečan odkup, izredno uspela kmetijska razstava, pripravljeni načrti za nadaljnjo okrepitev poslovanja zadruge, uspeh pri škropljenju sadnega drevja, itd. Ti uspehi so osnove bodočega dela. Hkrati bodo morali zadružniki na občnem zboru razpravljati o vseh tistih slabostih, ki ovirajo še uspešnejše delo zadruge, od katerih smo jih tu nekaj omenili. Spoznanje, da je samo v okviru kmetijske zadruge zajamčen gospodarski napredek posameznika, mora vključiti v aktivno delo v zadrugi vsakega zadružnika.

P. R.

Več koščičastega sadja v naše sadovnjake!

Zaradi svojih talnih in podnebnih razmer je Dolenjska izrazito sadna pokrajina za vse vrste sadnih plemen, predvsem pa za posamezne vrste češpelj. Zadnja leta so si naši kmetijski strokovnjaki veliko prizadevali, da bi se v naših sadnih predelih gojilo čimveč koščičastega sadja. toda kljub temu niso dosegli še vidnih uspehov. Po tej zamisli so se tudi nekatere sadne drevesnice preusmerile v pridobivanje koščičastega sadja, da bi našim sadjarjem nudile potrebne sadike žlahtnih sort.

Češplje so bile svojčas v naših krajih mnogo bolj razširjene, kar nam dokazujejo številna krajevna imena. V južnih predelih naše države so gojili in še danes gojijo veliko več češpelj ko pri nas, ker imajo nekoliko boljše podnebne pogoje, zraven tega pa so češplje ponekod glavni vir dohodkov. Ker so češplje, presne, posušene ali predelane v marmelado, izredno važna hrana za ljudi, bo po tem sadju tudi v bodoče vedno dovolj povpraševanja. Zraven tega pa moramo upoštevati še to, da so češpljeva drevesa veliko bolj odporna proti ameriškemu kaparju, kakor pa jablanova. S tem pa ni rečeno, da ni potrebno češpljevih dreves škropiti. Za normalno rodovitnost moramo češplje redno gnojiti, po potrebi pomlajevati ter z zimskim in letnim škropljenjem uničevati bolezni in škodljivce.

TUDI ČEŠPLJEVIM DREVESOM VEČ OSKRBE

Vzrok propadanja in nerodovitnosti češpljevih dreves je v tem, ker so večinoma brez sleherne oskrbe. V manjših kmečkih sadovnjakih razmnožujejo češplje večinoma s koreninskimi izrastki, ki jih dela v glavnem močnorastoče nerodovitno drevje. Zato ni čudno, da pada rodovitnost od leta do leta in sadjarji izgubljajo veselje do te sadne vrste. Povrhu so češpljevi nasadi ponekod pregosti, razdalji 2 do 3 metre, ter so v pravem pomenu besede češpljevi gozdovi. Zato je skrajni čas, da pričnemo z delom.

Po novi Uredbi o plačevanju davka na samorodnice — hibride, bo potrebno misliti na druge kmetijske kulture, da jih bomo zasadili na teh površinah. Negospodarsko bi bilo, da bi še dobro rastoče nasade čez noč zamenjali z drugimi kulturami. Pač pa si lahko pomagamo tako, da v nasade samorodnic posadimo drevesa češpelj, seveda tam kjer ustrezajo talni in ostali pogoji za dober uspeh. Vemo, da nasade samorodnic redno obdelujemo — okopavamo in bi ta obdelava obenem koristila tudi sadnemu drevju, ki bi po preteku nekaj let zavzelo življenjski prostor ter uničilo samorodnice. Z omenjenim načinom bi se preprečila gospodarska škoda, hkrati pa bi se delno obnovilo sadjarstvo. Sodim, da bi bil ta način pozitiven, vendar bi morali občinski ljudski odbori to obnovo upoštevati in sicer tako, da bi sadjarja za določen čas oprostili plačevanja davka na samorodnice.

SADIKE LAHKO DOBITE V KOSTANJEVICI

Za obnovo, odnosno spremembo kulture in pomoč pri tem delu naj bi poskrbeli sadjarski odbori pri kmetijskih zadrugah. Ravno sedaj je čas, ko odbori delajo svoj gospodarski načrt za bodoče leto, da upoštevajo tudi potrebo sadnih dreves. Sadjarski odbori kmetijskih zadrug naj se obrnejo z naročili za sadike češpelj na KMETIJSKO GOSPODARSTVO KOSTANJEVICA na KRKI, ki ima trenutno še nekaj tisoč prvo in drugo razrednih sadik češpelj žlahtnih sort: bilska rana, vagenheimska in domača češplja, cena 40 do 80 dinarjev.

Navedene sadike so cepljene s cepiči selekcioniranih dreves pri Kmetijskem gospodarstvu Kostanjevica, ki so pokazala v izmenični rodnosti zelo dobre rezultate. Povprečni pridelek na sadno drevo je znašal pri posameznih sortah v letu 1955 od 85 do 115 kilogramov. Povpraševanje po sadikah češpelj je izredno veliko, predvsem iz drugih okrajev, ki se bolj zanimajo za izboljšanje in obnovo sadjarstva. Zato naj sadjarski odbori pohitijo z naročili ter pravočasno dobavijo svojim sadjarjem - zadružnikom potrebne sadike za spomladansko saditev.

T. F.

O cenah umetnih gnojil 3

Povprečni pridelki sena in stroški za 1 kg sena so bili:

način gnojenja:	kg sena na ha	stroški gnojenja	cena več pridel. sena za 1 kg
negnojeno:	2440	—	—
nitramonkal	3110	3600	5.5
superfosfat	3505	6000	5.8
kalijeva sol	2920	2600	5.4
nitramonkal, superfosfat	3670	9600	7.7
nitramonkal, kalijeva sol	3580	6200	6.1
superfosfat, kalijeva sol	3.910	8600	5.8
nitramonkal, superfosfat, kal. sol	4660	12000	5.4

III. Travniški gnojilni poskusi v letu 1955:

Poskusi so bili enaki ko v letu 1954 in sicer na 24 travniških površinah.

Rezultati povprečja teh poskusov:

način gnojenja:	kg sena na ha	stroški gnojenja	cena več pridel. sena na 1 kg
negnojeno:	2590	—	—
nitramonkal	3120	3600	6.7
superfosfat	3040	6000	13.2
kalijeva sol	2790	2600	13.0
nitramonkal, superfosfat	4320	9600	5.5
nitramonkal, kalijeva sol	4020	6200	4.3
superfosfat, kalijeva sol	4630	8600	4.2
nitramonkal, superfosfat, kal. sol	5910	12000	3.4

Iz teh podatkov, v katerih smo upoštevali današnje cene gnojil, je razvidno, da se giblje cena za 1 kg sena, ki smo ga več pridelali od 3.4 do 13.2 din. Najvišje so cene, kjer smo enostransko gnojili samo z enim gnojilom; cene sena, kjer smo smotrno uporabljali gnojila, pa se gibljejo v okviru **20 do 100%** izpod tržne vrednosti sena. V ceni pa ne moremo izraziti kvalitetnega izboljšanja sestava travniške ruše, izboljšanje sena, vpliv tega sena, izboljšanje živinoreje, gnoja itd., kar je še vse zasluga umetnih gnojil. Ako bi gnojene površine kontrolirali še v naslednjem letu, bi ugotovili, da delujejo posebno fosforna in kalijeva gnojila tudi še naslednje leto. Rezultatom teh poskusov ni treba nobenih pojasnil več. Podobne odnose kot na travnikih bomo našli tudi pri drugih posevkih. Še nekaj primerov.

Pri 20 gnojilnih poskusih z ozimno pšenico smo dosegli tole povprečje:

negnojeno 1483 kg na ha, gnojeno 2237 kg na ha, povečano za 744 kg, odstotkov 57.

Pri tem je bilo uporabljeno 200 kg nitramonkala, 400 kg superfosfata in 200 kg kalijeve soli na 1 ha, in to predvsem jeseni, deloma pa spomladi. V denar preračunano je dalo teh 20 gnojilnih poskusov takole korist:

povečan pridelek v kg na ha 744 kg, stroški gnojenja 11.000 din, cena 1 kg več pridelane pšenice 14.8 din.

Torej pri srednje dobri letini, kot je bila v letu 1955, je s pravilno uporabo gnojil bil dosežen naravnost odličen gospodarski učinek. Tudi pri zelo slabi letini vemo, da pridelamo na gnojenem prostoru za več kot 300 kg pšenice na 1 ha in je še tudi takrat rentabilnost uporabe umetnih gnojil zagotovljena ob današnjih cenah. Pri tej kalkulaciji nismo upoštevali vrednosti slame, ki smo jo pridelali na tako gnojenih njivah za 526 kg več na 1 ha kot na negnojenem.

Kako je pa s krompirjem? Tudi o tem važnem posevku dobimo zelo zanimive odgovore iz 14 poskusov v novomeškem okraju. Rezultati teh poskusov so bili:

gnojeno samo s hlev. gnojem 11.400 kg na ha, gnojeno s hlevskim gnojem in umetnimi gnojili 15.846 kg na ha, razlika v pridelku 4446 kg, odstotek 39.

Poleg hlevskega gnoja je bilo uporabljenih na 1 ha: 400 kg nitramonkala krat 18 din je 7200 din, 500 kg superfosfata krat 12 din je 6000 din, in 300 kg kalijeve soli krat 13 din je 3900 din, skupaj 17.100 din.

Cena za 1 kg več pridelanega krompirja znaša torej 17.100 din deljeno s 4446 je 3.80 din. Na vseh teh poskusih smo uporabljali domače seme. V kolikor bi se posluževali potrjenega semenskega krompirja, bi bili uspehi brez dvoma še večji.

Ako računamo, kako se nam denar, porabljen za umetna gnojila, obrestuje, vidimo, da pri cenah sena 7 din, pšenice 30 din in krompirja 8 din, dobimo naslednje obresti:

travniki: vložen denar v gnojila 12.200 din, vrednost povečanega pridelka od 15.400—23.240 din, obrestovanje vloženega denarja od 27.6 do 91.2%;

pšenica: vložen denar v gnojila 11.000 din, vrednost povečanega pridelka 22.320 din, obrestovanje vloženega denarja 103%;

krompir: vložen denar v gnojila 17.100 din, vrednost povečanega pridelka 35.568 din, obrestovanje vloženega denarja 107.4%.

Iz vsega je razvidno, da so gnojila tudi pri današnjih cenah najrentabilnejša kratkoročna investicija za vsakega kmetovalca, če jih uporablja pravilno, v pravilnih količinah in o pravem času. Pameten gospodar mora računati in po proračunu usmerjati svoja razpoložljiva sredstva tja, ker dajo najhitrejši in največji učinek. Dokazali smo, da so to umetna gnojila. Le zaostal, neresen gospodarski človek beži od tistega, kar mu koristi.

Inž. L. R.

NAJ NE BO DRUŽINE, KI BI NE PREJELA KNJIŽNIH ZBIRK PREŠERNOVE DRUŽBE ZA LETO 1957!

»ELEKTROTEHNA«
elektrotehnično podjetje
Ljubljana, Parmova 33
vam nudi
ves elektrotehnični material domače in inozemske proizvodnje, elektroinstalacijski material, transformatorje, motorje, žarnice itd.
U v o z

OBČINSKI LJUDSKI ODBOR PREDGRAD
obnavlja letos tradicionalne
ŽIVINSKE SEJME
v Starem trgu ob Kolpi, občina Predgrad okraj Kočevje
Sejmi bodo vsako leto: 18. marca, 13. junija, 10. novembra
V primeru, da je na navedeni dan nedelja ali državni praznik, bo sejem en dan prej.
KMETOVALCI IN KUPCI, PRIDITE NA SEJME!
Občinski ljudski odbor Predgrad

Šoferji in avtomehaniki so zborovali

26. februarja je bil v Novem mestu občni zbor Združenja šoferjev in mehanikov novomeškega okraja. Udeležba je bila zadovoljiva, le iz Bele krajine ni bilo nobenega zastopnika, čeprav so bili vabljeni. Občnem zboru so prisostvovali tudi zastopniki JLA, Uprave za ceste ter člana Centralnega odbora Združenja šoferjev in avtomehanikov Rudi Celar ter Lojze Mrhar.

Iz poročila starega odbora je razvidno, da je organizacija v preteklem letu le životarila. Kriv za to je nedelaven prejšnji odbor, pa tudi člani niso pokazali dovolj zanimanja za svojo stanovsko organizacijo, od katere imajo lahko samo koristi. Na zboru je bilo ponovno poudarjeno, da smejo člani pričakovati od svoje organizacije le toliko, kolikor so se za njo zanimali in delovali v njenem sestavu. Glavna naloga združenja je predvsem skrb za strokovni dvig članov. Prav tako je važna naloga organizacije, da odstranijo iz svojih vrst nepoboljšljive posameznike, zaradi katerih izgubljajo ugled dobri in trezni člani — šoferji.

Šoferski poklic je naporna in odgovorna služba, ki zahteva vestnega in treznega človeka. Gotovo spada ta poklic med najtežja in najodgovornejša dela. Prav bi bilo, da bi podjetja in vodstva avtopodjetij to upoštevala. Preobremenjenost voznika ima lahko hude posledice. To velja zlasti za voznike na dolgih progah s težkimi tovornimi vozili. Taki tovariši so največkrat prikrajšani za počitek. Potrebno je, da sta na takem težkem vozilu za daljše proge dva voznika. Taka in druga vprašanja bi lahko uspešno reševalo združenje.

V živahni razpravi so delegati združenja obravnavali taka in podobna vprašanja. Izvolili so nov odbor, za katerega so prepričani, da bo vestno upravljal zaupane naloge. Sklenili so, da bodo organizirali strokovna predavanja in tečaje na katerih se bodo seznanjali z najnovejšimi pridobitvami sodobne tehnike. Prav tako so se odločili za diskusijske večere, na katerih bodo obravnavali vprašanja varnosti prometa, stanju cest in podobna vprašanja. Na nje bodo povabili zastopnike Uprave za ceste ter prometne organe. Na koncu so poudarili potrebo tesnejšega sodelovanja s političnimi organizacijami in ostalimi društvi.

F. S.

ČLANARINO PREŠERNOVE DRUŽBE LAHKO PLAČUJETE TUDI V OBROKIH

Ing. Lojze Hrček:

Bodoči razvoj našega vinogradništva

V zvezi z najnovejšimi obdavčitvami — taksami na samorodnice, ki jih je naš vinogradnik že delj časa pričakoval, kakor tudi v zvezi s trenutnim stanjem prodaje vina na domačem tržišču, je prav, da se glede vinogradništva na Dolenjskem in v Beli krajini zamislimo in trezno presodimo pogoje te panoge pri razvoju našega gospodarstva v bodočnosti.

Problem vinogradniške proizvodnje, kakor tudi problem same vinogradniške panoge, je pereč že vsa leta po osvoboditvi. Potreba obnove naših izčrpanih vinogradov, ki postajajo iz leta v leto manj donosni zaradi nizkega in nekvalitetnega pridelka ter visokih proizvodnih stroškov, izvirajočih iz primitivnega načina obdelave, je gospodarsko dovolj utemeljena. Investicija obnove vinograda je izredno draga, saj stane obnova 1 ha vinograda 1—2 milijona dinarjev. Postavlja se vprašanje, kje, kako in s čim bomo obnovili, da nam bo vinogradništvo v prihodnjih desetletjih prineslo korist. Na to vprašanje bomo skušali odgovoriti tako, da bomo to panogo osvetlili v domačem pa tudi v državnem oz. mednarodnem merilu.

Da mednarodni položaj vinogradništva ni najboljši, nam nazorno kažejo poročila in sklepi XXV. zasedanja Kmet. urada pri FAO v Rimu decembra 1955. To zasedanje je kot glavno točko obravnavalo prav stanje vinogradniške proizvodnje v svetu. Predsednik Mednarodnega združenja vinogradnikov Samaratis je v svojem poročilu o stanju in pogojih vinske produkcije v svetu poudaril problem nadprodukcije vina ter težave, kako ga spraviti na trg. Sprejeti so bili sklepi, ki so tudi za nas izredno važni. Oglejmo si jih.

1. Preprečiti je treba širjenje vinogradov v nevinogradniških predelih

Vinska trta je kultura sonca in je donosna samo v tipičnih vinogradniških terenih. V takih terenih druge kulture navadno sploh ne uspevajo ter se zemljišče gospodarsko lahko izkoristi le z vinsko trto. Za določitev tipičnih vinogradniških zemljišč je potrebna rajonizacija vinogradov. S tem delom je Postaja za obnovo že začela lani v Beli krajini in ga bo letos nadaljevala. Z rajonizacijo se torej fiksirajo parcele, na katerih se bo v bodoče gojila vinska trta. Ni daleč, ko bo tudi pri nas prenehala preširoka demokracija, ko lahko vsak posadi vinograd kjerkoli se mu zljubi, pa bodi to gospodarsko opravičljivo ali ne.

Zato ni čudno, da se je tako razširila samorodnica, ki se bohoti tudi že na čisto njivskih površinah. V naprednih državah imajo glede tega stroge zakonske predpise.

2. Vso pozornost posvetimo dvigu proizvodnje kvalitetnih vin!

Pri nas lahko dajo kvalitetno vino samo tipična vinogradniška področja. Kvaliteta vina je bistveno vprašanje našega vinogradništva sploh. V bodočnosti bo donosno le tisto vinogradništvo, ki bo pridelovalo kvalitetno vino. Nekvalitetna vina ne bodo šla v promet (saj že dames ne gredo!), oziroma ne bodo mogla konkurirati na tržišču. Dotok južnih cenejših vin v naše kraje je vedno večji. Ta južna vina so cenejša zaradi nižje proizvodne cene, kar je posledica nižjih proizvajalnih stroškov, količina sladkorja v grozdju oziroma alkohola v vinu pa ni tako problematična ko pri nas. Za dosego kvalitete ni sicer odločilna stopnja alkohola, temveč harmonija, toda neki odstotek alkohola pa vino le mora imeti. V naših gostinskih obratih se pojavljajo vina pod sumljivimi oznakami področij, ki so proizvod najrazličnejših načinov rezanja vin raznih področij. Potrošnike prekanijo z oznakami, ki največkrat sploh ne ustrezajo. Rezanje vin je strokovno opravičljivo le takrat, če s tem dobimo vino boljše kvalitete. Rezanje vin zato, da bi dosegli neka jugoslovanska vina, pa je samo profitarsko opravičljivo. Serviranje takih vin v naših gostinskih obratih je šlo tako daleč, da danes naš potrošnik niti pristnemu naravnemu vinu več ne verjame.

Naši vinogradniki pričakujejo, da bodo s sprejetjem Zakona o vinu ti nezdravi pojavi v prometu z vinom prenehali. Moramo pa reči, da Zakon o vinu, ki naj zaščiti vinogradnika v jugoslovanskem merilu, ni tako lahko izdati. Kdor pozna raznolikost vinogradništva v celi Jugoslaviji, ve, da je izredno težko izdati zakon, ki bi zadovoljil tako vinogradnika v Makedoniji kot onega v Dalmaciji, na Štajerskem ali v Beli krajini. Za vinogradnika na jugu ni prav nič potrebno, da bi zakon predvideval določanje roka trgatve ali celo dodajanje sladkorja moštu v slabih letinah, ker ima največkrat težave z nasprotnim — s pomanjkanjem kisline. Njemu ni nobena težava doseči 9% alkohola v vinu in si težko predstavlja, da morajo ponekod dodajati sladkor. Nasprotno pa bi južni vinogradnik rad videl, da bi bila v vinu dovoljena večja količina ocetne kisline, kar pa spet mi ne trpimo, ker je škodljiva zdravju.

Razumljivo je, da kvaliteto vina ne bo dvignila samo kvalitetna vinogradniška proizvodnja, temveč tudi kletarjenje, ki je pri nas v mnogih ozirih še primitivno. Ta druga faza vinogradniške proizvodnje je prav tako važna, kot prva, ki zajema samo pridelek grozdja. Mi v neprimerni kleti lahko pokvarimo najboljše vino, v dobri kleti pa ga moremo samo zboljšati, seveda s strokovno nego. Zato je za dosego kvalitete izredno važna graditev modernih vinskih kleti, brez katerih ni nikjer na svetu ne morejo zamisliti kvalitetne in donosne vinske proizvodnje.

Vsekakor pa pogrešamo sodobne zakonske predpise o prometu z vincm.

3. Izvor kvalitetnih vin je treba zaščititi

Pri nas se že pripravlja zaščita izvora in kvalitete vin, ne samo za izvozna, temveč tudi za vina, namenjena domačemu trgu. Vpeljal se bo zaščitni znak za vina nadpovprečne kvalitete, ki je obenem tudi znak zaupanja. Zaščitni znak imajo že dolgo vpeljan n. pr. v Franciji, v Nemčiji itd. Namen zaščitnega znaka je, da jamči potrošniku kvaliteto in provinienso, oziroma krajevni izvor vina.

Za dosego kvalitetnejših vin so na rimskem zasedanju priporočili naslednje ukrepe:

a) **Ravnati se strogo po trsnem izboru — sortimentu.**

Za področje naše republike imamo predpisan Trsni izbor za LRS, ki za posamezne vinorodne okoliše določa glavne in stranske sorte, ki so obvezne za trsničarske obrate, da jih pri sestavi cepilnih načrtov in pri proizvodnji trsnega materiala upoštevajo. Samo tako bomo lahko v bodočih vinogradih imeli red glede sort in dosegli boljšo kvaliteto, ne pa, kot smo dosedaj navajeni — imamo cel mozaik najrazličnejših sort, kar seveda vpliva na kvaliteto naših vin. Doba pol stoletja od prve obnove do danes je vsekakor našim vinogradnikom lahko dala dovolj izkušenj tako glede izbire sort, kakor tudi glede vzgoje vinske trte. Vse to moramo pri bodoči obnovi upoštevati, da nam ne bodo naši sinovi očitali nenačrtno obnovo. Mi našim prednikom res ne moremo očitati raznih napak, ki so jih pri prvi obnovi delali. Saj po katastrofalni pojavi trsne uši in propadu starih vinogradov niso imeli izkušenj glede novih sort in podlag. Sadili so pač to, kar so dobili. Mi smo jim hvaležni, da se lahko na teh napakah učimo, saj jih gotovo niso delali zavestno.

(Konec prihodnjič)

Še malo, pa bodo skopnele zadnje krpe snega in delo v vinogradih bo spet poklicalo pridnega Dolenjca

V Šentjerneju bo treba zgraditi šolo

Ni to nobena nova zamisel ne nova modrost. Odkar smo se znašli pred požgano šolo, ali bolje — odkar so nam preostalo trdno zidovje podrli in za mal denar prodali, vemo, da bo treba zidati. Noč koliko prerekanja, godrnjanja, jeze in užaljenosti je bilo na račun prodanih zidov. Toda vse to ni rodilo sadov. Leta so tekla, ne da bi bil storjen en sam korak naprej. Danes, po desetih letih, uvidevajo mnogi, če ne vsi, da so ogromno zamudili, ker niso nič storili in da je to treba popraviti. Tu je mladina, ki terja svoje, mladina, ki ruši meje starih pojmovanj. Nje sila se široko razrašča preko ozkih robov slabih stavb, v katerih si išče znanja in duševnih moči. Osnovna šola, gimnazija, otroški vrtec in vajenska šola izkazujejo skupno preko 700 učeče se mladine. Kam bomo dali vso to mladino prihodnje leto, ko bo narastlo število vajencev od 80 na 110 in bo zneslo skupno število vseh učencev na šoli blizu 750, je veliko in težko vprašanje.

Pouk je v treh stavbah. Zgradba, v kateri je gimnazija, je tako slaba, da resno vzbuja pomisleke ali bo vzdržala še nekaj let ali ne. Ob vsaki trši hoji, gibanju otrok ali fizkulturi v razredih se tresejo stropi, v pritličju pa žvenketajo šipe. Kako nujno potrebna bi bila telovadnica! Dedek Mraz je obdaroval letos mladino s samimi kolektivnimi darili in tudi na telovadno orodje ni pozabil. Ali kaj, ko ga nimamo kam postaviti...

V stavbi na trgu sta dve učilnici. Od teh ustreza delno le ena, v kateri je 21 otrok, medtem ko se jih gnete v drugi še enkrat toliko. Ta soba je temna, kadar pa je sonce, je treba zadnji dve okni zatemniti, če hočejo otroci videti na tablo.

Najslabši pa so prostori v stavbi nad občino. Dokler sta bili šoli v I. nadstropju na razpolago obe sobi, je še nekako šlo, odkar pa imamo samo eno, ker so drugo uporabili za davčno upravo, je stanje neprimerno slabše. V zasilnih dveh prostorih na podstrešju so štirje razredi, dva dopoldanska in dva popoldanska. Soba, v kateri je dopoldne 43 otrok četrtega razreda, ima dve okni, meri 34 m² in je visoka 2,5 m. Popoldne so v istem prostoru stisnjeni vajenci 3. letnika. Inšpektor vajeniške šole je lani izjavil, da v nobenem kraju nimajo vajenci tako slabih prostorov. V enaki sobici naproti tej sta oba prva razreda. Vmesni prostor ni izdelan, nad tramovi je odprt, da piha in prinaša sneg ko na planem. Kdor koli je videl te prostore, ni mogel verjeti, da domuje v teh prostorih šolska mladina. Vsi razredi, razen treh, imajo stare, napol podrte klopi. Ob novoletni jelki nam je OLO Novo mesto poklonil novo opremo mizic in stolov za en razred.

Šolski odbor je že lani novembra na seji razpravljal o vsem tem ter sklenil začeti akcijo za gradnjo šole. Odborniki smo si razdelili vasi in odšli od hiše do hiše. Velik in lep je bil odziv. Tudi najrevnejši niso odrekli.

»Bomo pa delali, ko nimamo lesa«, so nam govorili. Seveda smo našli tudi take, ki še niso pozabili prodane opeke, ti so odrekli pomoč. Toda v primeru z ogromno večino, ki je akcijo podprla, je bil to le majhen odstotek. Neštete okorne roke so podpisovale za les, vožnje ali delo.

»Pripravljeni smo dati nele to, še dvakrat in trikrat toliko, če bo treba, samo začnite!«

Tako in podobno so nam govorili mnogi. Naj vedo danes vsi: začeli smo in bomo vzdržali do konca. Vse naše delo bo usmerjeno v to, da uresničimo nalogo, ki smo si jo zadali. Z vsemi pripravami se strinja predsednik občine tovariš Dodo Majzelj in ves občinski ljudski odbor, ki bo tudi sam pokrenil vse, kar bo potrebno in kar bo v njegovi moči.

V januarju je bila ta prva akcija zaključena. Na seji, ki je bila takoj za tem, smo videli rezultat, ki nam je pokazal, da je v teh garancijah večmilijonska vrednost. Največje vsote so podpisali kolektivi: Sindikana podružnica TELEKOMUNIKACIJE v Šentjerneju pol milijona, Kmetijska zadruga v Šentjerneju pol milijona, Mizarska delavnica PODGORJE četrt milijona. Naprednemu delavstvu vse priznanje!

A. Š.

Agroservis

LJUBLJANA – DRAGA

popravlja vse vrste kmetijskih strojev, diesel tlačilke in izdeluje kmetijsko strojno opremo.

Kaj delajo društva in organizacije v dragatuškem predelu

Na območju bivše občine Dragatuš sta bila v jeseni 1955 izvoljena dva krajevna odbora: v Dragatušu, ki ima 9 odbornikov, in na Kvasici, ki ima 7 odbornikov. Do sedaj nista pokazala, da se zavedata svojih nalog, saj sta imela vsak samo šele po eno sejo. Zbori volivcev so jima nakazali obilo dela. Vsekakor bo potrebna krajevnim odborom vsaj nekaj časa večja pomoč občinskih organov.

Vaški odbor SZDL je na predlog ostalih organizacij in društev v januarju sklical gospodarsko-politični posvet, katerega se je udeležilo nad 70 članov organizacij in društev, med njimi tudi zvezni ljudski poslanec Janez Hribar. Ta je orisal splošni gospodarsko-politični položaj nove Jugoslavije in nove gospodarske smernice. Navzoči delegati in predstavniki gospodarskih organizacij so poslanca seznanili s težavami in problemi, ki jih tarejo. Ti so: prepotrebna gradnja nove šole, dokončanje med vojno uničenih domačij zlasti v Zapudju in Dragatušu, gradnja železniške proge Črnomelj—Vrbovsko, elektrifikacija še osmih vasi v okolici in podobne zadeve. Tovariš Hribar se je strinjal, da je treba ta vprašanja čimprej rešiti, vendar bo treba pri tem v večji meri vključiti tudi lokalna sredstva, potrebna pa bo, razumljivo, tudi pomoč družbe. Zlasti bo treba vložiti potrebne napore za dvig kmetijske proizvodnje. Z udeležbo in zanimanjem prebivalcev za napredek je bil zelo zadovoljen.

Občni zbori – plodni obračuni dela in dosedanjih uspehov

V preteklih mesecih so imele vse organizacije in društva letne občne zbore, na katerih so kritično pretresli dosedanje delo in sprejeli smernice za bodoče naloge. Tudi kmetijska zadruga se pripravlja na občni zbor, ki bo verjetno v drugi polovici marca. Na sestankih in občnih zborih organizacij in društev je bila udeležba prav dobra. Novoizvoljena vodstva Zveze komunistov, Zveze borcev, Rdečega križa, Prostovoljnega gasilskega društva in Vojaških vojnih invalidov so že pričela z delom. Tega pa ne moremo trditi za KUD »Oton Župančič«, čeprav ima društvo vse pogoje za uspešno delo. Več kot doslej bi moralo v društvu pomagati učiteljstvo, ki ni obremenjeno z drugimi, izvenslužbenimi nalogami. Tega mnenja so vsi prebivalci.

Ker imajo gasilci samo orodjarno, potrebni pa so jim tudi drugi prostori, so sklenili, da bodo pričeli zbirati gradivo za nov dom. Podjetni in delavni, kot so naši gasilci, bodo gotovo uspeli, če bodo dobili količkaj pomoči. Na občnem zboru so se pomenili tudi o razširitvi društva in o vključitvi vseh članov v organizacijo SZDL, tako da bo vsak osebno plačeval članarino in ne društvo za vse. Nasvetovali so tudi vaščanom Belčega vrha, naj bi si ustanovili lastno društvo.

Invalidi so na svojem občnem zboru med drugim obravnavali tesnejše sodelovanje z ZB, RK in ostalimi organizacijami pri vzgoji otrok padlih borcev in pri ostalih nalogah. Resno so se obregnili ob take, ki so pod zaščito države in prejemajo pomoč, ne sodelujejo pa nikjer. Kritizirali so invalidske upravičence, ki ne prihajajo na sestanke in ne plačujejo članarine. Med takimi sta tudi Jurij in Ana Benc iz Belčega vrha. Navzoči so predlagali, naj bi se o takih razpravljalo tudi na drugih mestih in po potrebi tudi ukrepalo.

VABIMO VODSTVA SINDIKALNIH PODRUŽNIC, DA PREGLEDAJO, KOLIKO ČLANOV KOLEKTIVA JE VPISANIH V PRESERNOVO DRUŽBO! STE ZADOVOLJNI Z UGOTOVITVIJO?

Najdelavnejša je Zveza borcev

Najbolj delavna je Zveza borcev, kar je bilo poudarjeno tudi na občinski in okrajni konferenci. Temu primeren je bil tudi njen občni zbor, na katerem je bila udeležba velika in razprava živahna. Organizacija skrbi za otroke padlih borcev in za svoje člane, zlasti starejše. Ob pomoči ostalih organov je lani postavila spomenike padlim borcem v Zapudju, Belčem vrhu in Dragatušu. Letos namerava postaviti spomenik še na Tanči gori. Mimo organizacije ZB tudi ne gredo razna gospodarska vprašanja, kot je obnova podeželja, elektrifikacija in podobno.

Tudi krajevne organizacije SZDL so izvolile nova vodstva. Udeležba na sestankih te najbolj množične organizacije je bila dobra, razprava pa prav tako. Zlasti so obravnavali razna lokalna gospodarska in politična vprašanja. Po urejenosti organizacijskih vprašanj in udeležbi na sestankih so najboljše organizacije SZDL v Zapudju, Dragatušu, Podlogu, Goleku n Belčem vrhu, slabše pa na Tanči gori, Obrhu, Knežini, Črešnjevcu in Nerajcu. V bodoče bo treba več povezave med organizacijami in organi družbenega upravljanja, ker samo v tem je zajamčen napredek vseh. Od skupnega aktivnega dela pa je odvisna blagnja posameznika in skupnosti.

—ar

KERAMIKA odgovarja

Odgovor podjetja na članek, ki je bil objavljen v Dolenjskem listu 13. februarja.

Glede gline ni podjetje prav nič tarnalo, ker vemo, da je gline dovolj v neposredni bližini. Težava je le s fino keramično glazuro, katero uvažamo iz inozemstva in je vprašanje, kje naj dobimo potrebne devize.

Kar pa zadeva odpust tov. U. M., absolventa grafične šole v Ljubljani, tole: Tov. U. M. je dodelil ObLO Novo mesto, da bo začel z dekorativno keramiko. Z veseljem smo ga sprejeli, ker je tudi našemu kolektivu pri srcu razvoj in napredek podjetja. Vendar smo na žalost že prvi dan videli, da je tov. U. M. le absolvent grafike, o keramiki pa nima niti pojma. Zna neoporečno lepo slikati z navadnimi barvami. Keramične barve imajo pa povsem drugačne lastnosti kakor navadne, in jih sploh ni poznal. V keramični stroki bi ga morali začeti učiti od začetka. Jasno, da človeka, ki ne pozna naše stroke, ne moremo plačati kot visoko kvalificiranega strokovnjaka. Poudariti moramo, da noben naš strokovnjak nima — tako visoke tarifne postavke, čeprav so že po 20 in več let pri podjetju.

Ves čas zaposlitve — od 17. XI. 1955 do 4. I. 1956 — tov. U. ni pokazal niti malo volje do dela. Ali je tarnal, da ga zebe ali, da je bolan. Ko ga je naš strokovnjak uvajal v delo in mu dajal osnovne pojme o keramiki, je U. M. samo stal poleg in gledal, ne da bi tudi sam prijel za delo. In vendar ga je podjetje plačalo od prvega dne do zadnjega brez ugovora — v skupnem ,znesku 22.300 din, po 15.000 din mesečno. Plačo mu je določil ObLO Novo mesto. Pojasniti pa moramo, da tudi s to plačo ni bil zadovoljen, češ da bi v Ljubljani več zaslužil.

Pripominjamo, da mu podjetje ni odpovedalo, pač pa je sam prišel v pisarno in prosil za obračun, češ da gre proč. Seveda, če ne bi sam odšel, bi mu dali enomesečno odpoved, ker je delavski kolektiv sprevidel, da s tako delovno silo ne bo nobenega uspeha, da njegovi izdelki ne bodo rentabilni.

»Ves čas po vojni podjetje ni prišlo niti za korak naprej,« je zapisal člankar. Tega ne bi mogli trditi. Podjetje je moralo nekako do 1952 delati le po planu in prodajati po planu določenim koristnikom. Zadnja štiri leta pa ima podjetje za svoje izdelke (peči), čeprav so primitivni, še preveč naročil, da sploh ne more vsem ustreči. Tržišče je podjetje zadnji štiri leta razširilo na vse strani: na Primorsko (Koper, Piran, Sežana, Tolmin, Bovec, Obmejne karavle itd.), na Hrvatsko: (Zagreb, Pulj, Reka, Varaždin, Bjelovar itd.), v Srbijo: (Beograd, Kosovska Mitrovica), v Bosno (Sarajevo, Banja Luka), Dalmacija (Zadar) in v mnoge druge kraje.

Da se je zmanjšala proizvodnja je vzrok v tem, ker je približno polovica naših strokovnjakov zadnja štiri leta na montaži. V vseh zgoraj naštetih krajih je podjetje poslane peči tudi montiralo.

Postavljeni plan je podjetje zadnja leta presegalo tako količinsko kot finančno, saj smo dosegli lep dobiček, kar je dokaz letni obračun.

Obenem zahteva delavski svet podjetja popravek, ker je bilo v enem letošnjih Dolenjskih listov objavljeno, da je podjetje doseglo v letu 1955 57 odstotkov plana — kajti to je pomota. V letu 1955 je podjetje doseglo 105 odstotkov postavljenega plana.

Za delavski svet: predsednik delavskega sveta: Župančič Stanko, l. r.; predsednik upravnega odbora: Petrinčič Janko, l. r.

Če bi imel na vprežnem vozilu luč

Vozniki vprežnih vozil in kolesarji bi vendar že morali spoznati, da je le potrebno imeti na vozilu luč, kadar vozijo po javnih cestah v nočnem času.

Med številnimi prometnimi nezgodami je precejšnje število takih, ki so jih povzročili vozniki vprežnih vozil zaradi malomarnosti in neupoštevanja prometnih predpisov. Značilno pa je, da se posamezni vozniki vprežnih vozil in kolesarji razburjajo in se čutijo užaljene, če jih varnostni organi opominjajo in kaznujejo zaradi nepravilne vožnje po javnih cestah. Ne pomislijo pa, da ti organi skrbijo za njihovo lastno varnost in varnost vseh koristnikov cest!

O tem, kako se morajo vozniki in pešci ravnati na cesti da bodo varni, je bilo že dosti napisanega in izgovorjenega, toda žal nekateri vozniki tega ne jemljejo resno in mislijo, da prometni predpisi za njih ne veljajo.

Res je, da se še ne moremo meriti z dobro razvitimi industrijskimi deželami, kjer imajo moderna cestišča, vendar pa so tudi naše ceste sposobne za varen promet, ako bi se vsi koristniki ravnali na cesti tako, kot določajo prometni predpisi.

Ker so na Dolenjskem najštevilnejši koristniki cest vozniki vprežnih vozil in kolesarji sodim, da prav oni potrebujejo krepkega pouka o prometnih predpisih. To so potrdili tudi vozniki motornih vozil, zbrani na rednem letnem občnem zboru Združenja šoferjev in avtomehanikov v Novem mestu.

Treba je pripomniti, da ne gre zgolj za nepoznavnje predpisov, temveč je vzrok številnih prometnih nesreč malomarnost, lahkomiselnost in vinjenost. Kakor so se morali šoferji, tako se morajo tudi vozniki vprežnih vozil in kolesarji sprijazniti z zakonitimi določili, da ne sme noben voznik in kolesar voziti po javnih cestah, če je vinjen.

Da mora imeti vsak voznik motornega, vprežnega vozila in kolesar ponoči kadar vozi po javni cesti, luč, je znano vsem našim koristnikom cest od šolarja, ki obiskuje prvi razred osnovne šole dalje. To je vedel tudi voznik Gačnik Mirko iz Češnjevka, ki je v nedeljo zvečer 19. februarja peljal z vprežnimi sanmi po cesti I. reda iz Trebnjega proti Ponikvam.

Na rahlem pregibu ceste v Gornjih Ponikvah je vozniku Gačniku pripeljal nasproti osebni avtomobil S-1204, ki ga je vozil Slinkar Jože. Ker voznik vprežnega vozila ni imel luči, ga je šofer opazil na zelo kratki razdalji in pričel močno zavirati. Zaradi tega je prednji del avtomobila zdrsel po zasneženi cesti proti sredini vozišča ter zadel v konja, prednji konec ojesa pa je udaril v vetrobransko šipo na avtomobilu, v katerem so se peljali štirje potniki.

Voznik in dva potnika, ki so se peljali na saneh, so pri udarcu popadali z vozila, k sreči pa ni bilo težjih telesnih poškodb.

Škodo, ki je pri tem nastala na avtomobilu, je komisija ocenila na 60 tisoč dinarjev. Manjša škoda je nastala tudi na saneh, vprežni konj pa je bil laže poškodovan.

Nezgodo sta zakrivila oba voznika, ker nista upoštevala določil Uredbe o prometu na javnih cestah.

Vozniki hitrejših vozil morajo hitrost vožnje uravnavati s pogoji ceste, vremenskimi okoliščinami in s pogoji prometa na cesti. Vsa vozila, ki vozijo v nočnem času po javnih cestah, morajo imeti luč, ki je predpisana za vsako vozilo posebej.

S. F.

Koristen tečaj čebelarjev v Ribnici

23., 24. in 25. februarja je bil v Ribnici tečaj čebelarjev, katerega se je udeležilo 42 čebelarjev z vsega področja kočevskega okraja. Namen tečaja je bil, da čebelarje pouči o zatiranju raznih bolezni ter o vzreji in plojenju čebel, skratka o vsem, kar mora vedeti dober čebelar. Na tečaju so bili tudi vsi trije okrajni veterinarji, predavali pa so priznani čebelarski strokovnjaki iz Ljubljane. Tečaj je zelo dobro uspel, v splošno zadovoljstvo čebelarjev, ki so si pridobili precej znanja za zboljšanje čebelarjenja.

(ko)

V Klenoviku želijo pojasnila

Popolnoma razumemo, da je potrebna redukcija elektrike, kadar jo primanjkuje. Razumemo, če se odvzame tok prebivalstvu od jutra do večera. Ne razumemo pa tega, kar se dogaja z elektriko v vaseh Zagrad in Klenovik, verjetno pa tudi drugod. Pri nas nam tok izključijo od 8. uri zjutraj in ga priključijo spet ponoči okoli 22. ure. Bilo je pa tudi primerov, da smo imeli ves dan tok, zvečer pa ne.

Mislimo, da to ni več varčevanje, pač pa nagajanje prebivalstvu. Obračamo se na DES Novo mesto, da nam pojasni v »Dolenjskem listu«, če ima glede odvzemanja električnega toka posameznim kategorijam potrošnikov drugačna navodila, kot jih daje Ljubljana, da bomo vedeli, pri čem smo.

Roman Ogrin

zasliševali o Roku, njega zopet o njej. Dvakrat sta se še videla ob soočenju.

Z Rokom so nečloveško postopali. Že pri prvem zasliševanju so ga strahovito mučili, tako da je bil ves razbit z visečo spodnjo ustnico. Bili so besni, ker niso mogli spraviti iz njega nikake izjave. Pri prvem soočenju je Rok ponosno izjavil, da je komunist in partizan in da je to vse, kar ima povedati. Komadant je dal poklicati grobarja in mu v navzočnosti obeh naročil, naj takoj izkoplje dva groba na pokopališču. Roka so zopet odpeljali v posebno sobo na zasliševanje.

Mico so odpeljali v sobo, kjer so bili na tleh razstavljeni predmeti iz naših nahrbtnikov razen denarja. Med papirji so bili tudi podatki o partijskih kadrih novomeškega okrožja, ki jih je nosil s seboj Rok, in ki jih na srečo niso znali čitati. Ti Rokovi kadrovski papirji so Mico najbolj skrbeli. V tej težki situaciji se je Mica znašla in začela iskati svojih 17.000 lir, ki jih ni bilo nikjer med razstavljenimi predmeti. Ugotavljala je energično pred komandantom, da ji je ukradena večja vsota denarja in da je to sramota za italijansko vojsko in še posebej za oficirje, ki so edini imeli z njo posla. Komandanta, ki je ves čas govoril z njo s pomočjo tolmača (nekega bivšega jugoslovanskega orožnika (takrat karabinjerja), je afera zelo razburila in hotel je zadevo na vsak način razčistiti. Dal je poklicati vse oficirje, ki so bili v jutranji akciji. Medtem je Mica še enkrat videla Roka vsega razbitega. Takrat ni mogel več govoriti. Mica mu je obrisala z robcem obraz, zaradi česar jo je italijanski vojak s pestjo udaril po glavi.

Medtem je prišel grobar javit, da je ena jama izkopana, druge pa da ne more sam izkopati, ker je zemlja mrzla. Komandant ga je napodil kopat še drugo jamo. Roka so takoj odpeljali in ob devetih ustrelili pred pokopališčem v Vavti vasi. Mico so vlekli nazaj v sobo z razstavljenimi predmeti in jo med zasliševanjem pretepali. Izgovarjala se je, da je to jutro prišla preko Krke, da ne bi kompromitirala Frankovih. Z denarjem da je hotela v mestu kupiti nekatere stvari. Medtem so pripeljali 17 oficirjev in jih postrojili pred Mico, ki naj bi pokazala tistega, ki ji je ukradel denar. Mica jih je ponosno zaničevala, češ, kakšni so oficirji, ki nimajo poguma zagovarjati svojega dejanja.

Komandant je divjal, oficirji so bili bledi od strahu. Mica je šla od človeka do človeka. Ko je prišla do zadnjega, je zahtevala še tistega, ki ji je vzel nahrbtnik in ki jo je prvi začel pretepati. Pripeljali so ga in ugotovili, da je ta krivec. V desetih minutah je bil denar zopet tukaj. Takšna je bila čast oficirjev kraljeve italijanske vojske! Oficirji so odšli. Komandant je v prisotnosti Mice telefoniral v Novo mesto generalu Cerruttiju o uspeli akciji pri Dolnji Straži. V dvajsetih minutah je bil Cerrutti v Straži. Že po prvih informacijah se je razburil nad komandantom, kako je mogel odrediti streljanje ranjenega človeka in ga opozoril na najnovejša navodila vojski, da se ne sme streljati žena — mater. Komandant se je moral Mici opravičiti zaradi surovega postopka. General Cerrutti je Mico odpeljal pod roko v posebno pisarno, kjer ji je ponudil hrano. Dejal ji je, da se ni treba bati. Dal ji je nasvete glede obrambe in jo podučil, da ni treba ničesar priznati. Zaradi denarja bo morala dobiti neko kazen. Povedal ji je tudi, da bo v nekaj mesecih zlom fašistične Italije. Odšla sta v sobo, kjer so bili razstavljeni vsi predmeti in papirji iz nahrbtnikov. Odbirala sta vse obremenilne papirje, ki jih je italijanski general sproti metal v peč.

Tako je bila tovarišica Mica rešena smrti zahvaljujoč dejstvu, da je nastal v tistem času že globok prepad med italijanskimi fašisti in pristaši generala Badoglia.

Zaključek kmetijsko-gospodinjskega tečaja v Žužemberku

V nedeljo 4. marca je bil v Žužemberku zaključen tri mesečni kmetijsko gospodinjski tečaj. Ta dan je bila odprta tudi zaključna razstava kuharskih izdelkov in ročnih del. Razstava je predvsem poudarila pomen zdrave in cenene prehrane delovnega človeka. Bolj obširno o delu, uspehih in težavah tečaja bomo še poročali.

PREDILNICA IN TKALNICA MARIBOR

proizvaja bombažno in stanično prejo vseh vrst, bombažne in stanične tkanine za ženske obleke, posteljno perilo — kanafas, plenice itd.

Kvaliteta prvovrstna, cene solidne!

Sreča je zvita in muhasta

Dolenjski list je izžrebal 110 nagrad — Vesele in otožne z žrebanja — Okrog 300 ljudi je koprneče zrlo v srečonosni boben

Za naročnike Dol. lista je naposled le napočil težko pričakovani dan žrebanja — 2. marec. Seveda ne za vseh 11.300 naročnikov, kolikor jih v zadnjem času šteje ta priljubljeni časnik Dolenjske, ampak le za okrog 6 tisoč: za 4000 tistih, ki so plačali celoletno naročnino, in za 2000 tistih, ki so plačali list za pol leta. Ob devetih dopoldne se je zbralo v Domu ljudske prosvete veliko število naročnikov, predvsem deželanov iz novomeške okolice.

»Bi le rad slišal na lastna ušesa, če mi bo sreča mila, če ne, bom pa vsaj firbec napasel«, je dejal tršat očanec. »Jaz sem pa prišla, da bom lahko kar takoj odnesla radio, tega sem si namreč zaželela!« se je veselo nasmejala brhka vaščanka izpod Gorjancev.

»Pot je bolj slaba, no — bom kolo pa nesel,« je potožil zastaven fant. »Ja, misliš, da ga boš dobil?« — »E, zlomka, seveda ga bom, zato sem prišel... Ampak za vsak slučaj sem se podkoval z veselim potrpljenjem, če mi namreč sreča pokaže figo...«

Malo abecede o žrebanju

»Tako je, če nič ne zadenem, bom odpovedala list«. — »Precej naročnikov sem nabral, če mi ne boste nič izžrebali, jih bom nagovoril, da odpovedo naročnino.« — »Že šest let sem naročnik, pa me niste nikoli dali na vrsto pri žrebanju«, in še nekaj podobnih je letelo na Dol. list in na žrebanje. Res so bili to le posamezni pojavi, kajti ljudje na splošno vedo, kaj je žrebanje, za tiste, ki imajo o tej reči napačne pojme, pa malo abecede o žrebanju.

Žrebanje Dol. lista, ali pa drugih listov, seveda ni socialna podpora, tudi ne nagrada zato, ker si naročnik lista, kajti za naročnino dobivaš list — vsak petek, za 480 din, **kar je na pol zastonj: list namreč stane veliko več, kot plačaš zanj.** Odpoveš se samo trem litrom vina na leto, pa dobivaš tednik v hišo, ali prodaš 20 jajc, nič več! Zato pa res ne boš odpovedal lista, če te pri žrebanju ni poiskala sreča, kajti žrebanje ni drugo ko — srečolov. Uredništvo in uprava lista ne delita daril, ampak jih le zbereta, pripravita sezname naročnikov, vse drugo je pa odvisno od bobna in otroške rokce, ki listek s tvojim potegne ven, ali pa ne. **Takih listkov z imeni naročnikov je bilo namreč letos v bobnu 6000, nagrad pa 110! Z dobitki, ki jih Dol. list prispeva nekaj sam, druge pa nabere pri raznih podjetjih in kolektivih, si list dela propagando in vsako leto razveseli z njimi vsaj nekaj svojih naročnikov. Katere, je pa odvisno samo od sreče...**

Boben se je zavrtel

Naročniki, zbrani pri žrebanju, so vedeli, kako ta reč poteka, zato je vladalo v dvorani veselo razpoloženje.

»I, če kaj zadenem prav, če ne bom pa samo poslušala in gledala«, je rekla mamica s cekarjem. Ugibanja je kajpak bilo veliko — morda bo pa le kaj! »Deset litrov gadovskega cvička bi se mi kar prileglo.« — »Jaz sem si pa kar pujska zaaral!« — »Premoga čeprav ne dobim, je v Kočevju, raje radio, ga kar pod pasko stisnem.« — »Mene pa hudo mika blago za ženski plašč«, in podobno.

Urednik Dolenjskega lista je pozdravil vse navzoče naročnike, se jim zahvalil za zvestobo glasilu naše Dolenjske, zahvalil se pa tudi podjetjem in kolektivom, ki so prispevali za žrebanje. »Do sedajle je imel vse priprave v roki Dolenjski list. Sedaj se pa uredništvo in uprava umakneta, izvolili bomo komisijo izmed vas, ta naj vodi ves potek žrebanja. Prosim predloge!«

»Predlagam Avžinovega očeta z Ragovega.« — »Predlagam...« In za mizo je sedela tričlanska komisija: **Janez Avžin z Ragovega pri Novem mestu, Alojzij Beršič iz Sadinje vasi pri Semiču** in **Jožefa Puš iz Smolenje vasi pri Novem mestu.** Kolo je vrtel **Janez Lavrin iz Rožnega dola** (ta je srečo, oziroma listke mešal tudi lani), **napovedoval je Polde Cigler iz Novega mesta**, listke je pa vlekla **Novomeščanka Renata Bačerjeva**, ki je bila stara ravno 1 dan manj ko 6 let.

»Najprej bomo izžrebali naročnike s polletno plačano naročnino. Dobili bodo 50 knjig — torej duševno pašo, lepo in koristno reč! Začnimo!« je dejal napovedovalec. Boben se je zavrtel, punčka je potegnila listek. Prvi izžrebanec: **Peter Durjava iz Šentjerneja**, znani igralec tamošnjega odra. Petdeset listkov je bilo potegnjenih, petdeset naročnikov je dobilo vredno knjižno darilo. Sedaj pa...

Napetost v dvorani se je povečala, vratovi so se stegnili proti bobnu. »Izžrebali bomo 50 dobitkov za naročnike s celoletno naročnino. Začel! pa bomo od spodaj navzgor, se pravi od najmanjšega dobitka!«...

»Fantje, zdaj gre pa zares!« se nekdo oglasi v vrsti. »Saj so knjige čisto lepa reč, ampak radio, pa kolo, pa pacek, ho, to so pa hujše stvari.« — »Bogve, če imajo res vse listke v bobnu?« — »Stresajte boben, listki se prijemljejo!« — »Punčka globoko posezi!«

Brez skrbi, kdor je plačal celoletno naročnino, je na listku v bobnu, pojasni komisija. Listkov je okrog 4000, dobitkov pa 50! Naj ne bo prehudih razočaranj...

Muhasta sreča

Lavrin je pridno vrtel boben, Renatka je vneto izvlačila listke. »Punčka, sedajle potegni pa zame! Veš, kolo bi rad dobil.« Vrstijo se srajce, blago, lesni izdelki, drva, premog, pujsek, vino, sir, čevlji... Zdajle: kolo!...

»Kolo dobi Ignac Zoran, iz Drenj pri Straži!« prebere napovedovalec. »Aha, ostal je v našem okraju.« — »Pozor: glavni dobitek — radijski aparat!« — »Lavrin, dobro zavrti, premešaj! Punčka, sedajle pa zame potegni!«...

Boben se je ustavil, Renatka je izvlekla listek, zadnji. »Radijski aparat, darilo Dol. lista, je žreb prisodil Aleksu Škali iz Podzemlja v Beli krajini!« — »Ojej... no, bo vsaj on vesel!«

Žrebanje je bilo napeto, gledalci pa vseeno dobre volje, kako ne, ko je sreča tako muhasta! Učiteljici iz Zameškega izbere — moško srajco! Tri metre drv, darilo Kmet. gozd. posestva Kočevje, je dobila Stricelj Terezija iz Koprivnika pri Kočevju, torej iz kraja, ki je sredi same hoste! Tona premoga iz kočevskega rudnika gre v Dragatuš, tona premoga iz Kanižarice pa v Šentrupert! Blatnik iz Kočevja ima meter drv v Dol. Toplicah, Vidoša s Tanče gore v Beli krajini pa čaka 100 kg semenskega krompirja v Dobrniču! Sir iz Prekope bo potoval v Radovljico, vino iz Novega mesta v Tolmin, črnomeljska marmelada pa v Osilnico!

»Kar fletno je bilo. Če letos nisem zadel, sem pa drugo leto na vrsti!« — »Prav imaš. Pametno je, da smo naročeni na naš Dolenjski list, ne zavoljo žrebanja, ampak zato, ker je zanimiv in naše gore list«...

Med 6000 »kandidatov sreče« je 110 dobitkov (deset je bilo namreč še ‚tolažilnih') žreb takole razdelil: 70 v novomeški okraj (sedanji), 26 v kočevski, 9 v druge kraje v Sloveniji in 5 v druge jugoslovanske republike.

Vsem dobitnikom čestitamo, ostalim naročnikom, ki letos niso imeli sreče, pa veliko upanja na drugič! **S.**

Vlado Lamut: HRASTULJE pri Škocjanu (tuš)

Vesel smeh je vzbudil dobitnik občinski odbor SZDL v Šalki vasi, kajti dobil je nič manj in nič več kot — kolekcijo kozmetičnih izdelkov! Najbolj zanimivo in dolgo pot bo pa opravil prašič - tekač, darilo Kmet. posestva Dob, kajti navihana sreča ga je prisodila naročniku v — Beograd.

»K sreči da je ‚tekač'«, je veselo pripomnil brkati očanec. Od ljudi v dvorani je sreča le na enega vrgla oko: Flandja iz Novega mesta je dobil par ženskih čevljev.

Tako: boben se je ustavil, ljudje so se začeli razhajati.

Zaključek *nagradnega žrebanja* Dolenjskega lista

Vsi nagrajenci so dobili pismena obvestila, kje naj dvignejo nagrade, knjižne dobitke pa smo vsem izžrebancem poslali po pošti

I. SKUPINA IZŽREBANCEV (plačana celoletna naročnina):

ŠKALA ALEKS, Podzemelj 19, p. Gradac — radijski aparat — Dolenjski list.

ZORAN IGNAC, Drenje 9, p. Straža — moško kolo — Dolenjski list.

LAH ANA, Jurna vas 4, p. Stopiče — vprežni okopalnik »Dika« — podjetje Agroserv s. Ljubljana.

NOVAK IVAN, Vinica 57 pri Črnomlju — okrogla furnirana mizica — »Mizarstvo«, Novo mesto.

DR GRUDEN LUDVIK, p. p. 461, Beograd — prašiča — Kmetijsko posestvo Dob.

TOMC ANICA, Križevska vas 7, p. Metlika — 500 kg umetnih gnojil — Zadružno trg. podjetje, Črnomelj.

KAPS LEOPOLDINA, Dolenjske Toplice 58 — blago za ženski plašč — KZ Brusnice.

BUTALA ANTON, Tribuče 27, p. Adlešiči — blago za ženski plašč — KZ Brusnice.

VABIČ JULE, Novi blok 5, Radovljica — 5 kg sira — KZ Prekopa.

REPŠE JOŽE, Dol. Jesenice 3, p. Šentrupert — . tona premoga — Rudnik Kanižarica.

OSTRONIČ LADO, Seidlova 7, Novo mesto — 1 tona premoga — Rudnik Kanižarica.

GABROVEC IVANKA, Šukljetova 2, Novo mesto — 1 tona premoga — Rudnik Kanižarica.

HROVAT JULIJANA, Zalisec 1, p. Žužemberk — 2 metra drv — Gozdno gospodarstvo Novo mesto.

ŠKUFCA LOJZKA, Primča vas 23, p. Zagradec — 2 svetilki za nočne omarice — Ključavničarstvo Kočevje.

KMETIJSKO GOZDARSKO POSESTVO KOČEVJE — 1 polica za kopalnico — Ključavničarstvo, Kočevje.

ŠALI MILICA, Novo mesto, Glavni trg 37 — 1 polica za kopalnico — Ključavničarstvo, Kočevje

POTOČAR JOŽE, Dol. Polje 1, p. Straža — 1 polica za kopalnico — Ključavničarstvo, Kočevje.

ADAMIČ IVANA, Črnomelj 37 — volneno blago za žensko obleko — IZBIRA, Novo mesto.

LAMUT JOŽE, Golek 4, p. Dragatuš — 1 tona premoga — Rudnik Kočevje.

FLAJŠMAR BOŽIDAR, Metlika 45 — 1 moška srajca — Ind. perila, Novo mesto.

ŽELJKO ANTON, Gor. Suhor 6, p. Suhor — 1 moška srajca — Ind. perila, Novo mesto.

TOMC ANTON, Spod. Čačič, p. Osilnica — 1 moška srajca — Ind. perila, Novo mesto.

ZALAR VIDA, učiteljica, Zameško, p. Šentjernej — 1 moška srajca — Ind. perila, Novo mesto.

JAKLIČ FRANC, KZ Semič — 1 moška srajca — Ind. perila, Novo mesto.

MAVSAR JOŽE, Sela 4, p. Črnomelj — 1 moška srajca — Ind. perila, Novo mesto.

VOLČJAK JANEZ, Dol. Suhadol 23, p. Brusnice — 1 moška srajca — Ind. perila, Novo mesto.

FLANDJA IVAN, Foersterjeva 1, Novo mesto — 1 par ženskih čevljev — Industrija obutve, Novo mesto.

JURŠIČ JANEZ, Bereča vas 37, p. Suhor — 1 par ženskih sandal — Čevljarsko podjetje, Metlika.

BLATNIK IVO, Trg svobode 5, Kočevje — 1 meter drv — KZ Dol. Toplice.

VIDOŠ PETER, Tanča gora 16, p. Dragatuš — 100 kg semenskega krompirja — KZ Dobrnič.

STARESINIČ FRANC, Sečje selo 14, p. Vinica — 100 kg Tomaževe žlindre — KZ Novo mesto.

TURK JOŽE, Strojišče 3, p. Osilnica — 10 kg marmelade — »Belsad«, Črnomelj.

ROKAVEC SILVO, Osilnica 12 pri Kočevju — kolekcija kozmetičnih izdelkov — »Zlatorog«, Maribor.

NOVAK ANTON, Veliki Videm, p. Vel. Loka — kolekcija kozmetičnih izdelkov.

ZUPANČIČ ANA, Daljni vrh 8, p. Novo mesto — kolekcija kozmetičnih izdelkov.

VIRANT FRANC, Cvišerji 4, p. Kočevje — kolekcija kozmetičnih izdelkov.

OBČINSKI ODBOR SZDL Šalka vas pri Kočevju — kolekcija kozmetičnih izdelkov.

STRICELJ TEREZIJA, Koprivnik 26 pri Kočevju — 3 metre drv — Kmetijsko gozdarsko posestvo Kočevje.

ŠTAUDOHAR IVAN, Stari trg ob Kolpi 4 — 2 metra drv — Kmetijsko gozdarsko posestvo Kočevje.

JEREB RUDI, sodnik, Tolmin — kolekcija 10 buteljk vina — Zadružna trg. podjetje, Novo mesto.

LOVŠIN MARIJA, Gorička vas 15, p. Ribnica na Dol. — volneno blago za ženski plašč — ROG, trg. velepodjetje, Novo mesto.

MARCIUŠ IVAN, Žabja vas 9, p. Novo mesto — nahrbtna vinogradniška škropilnica — KZ Semič.

ŽAGAR IVAN, Brod 31, p. Šmihel pri Novem mestu — kolekcija tobačnih izdelkov — Podjetje Tobak, Novo mesto.

TRPIN FRANC, Slovenska vas 61, p. Stara cerkev — 10 litrov cvička — Vinarska zadruga Kostanjevica.

MAVROVIČ IVAN, Dedinjski bulevar 55, p. Beograd — kolekcija izdelkov »Novoles«, Novo mesto.

BLASETIČ FRANC, Kamni potok 20, p. Vel. Loka — kolekcija »Novoles« izdelkov.

KRALJ IVAN, Semič 158 — kolekcija »Novoles« izdelkov.

LOVŠIN FRANC, Gorenja vas 16, p. Ribnica na Dol. — Kolekcija »Novoles« izdelkov.

ŽIVKO AMALIJA, uprav. pošte Vinica pri Črnomlju — knjiga »Narod se je upri« — SKZ, Ljubljana.

GRAHEK JOŽE, železn. postaja Sela pri Otovcu, p. Črnomelj — knjiga S Herberstain: Moskovski zapiski — DZS, Ljubljana.

II. SKUPINA IZŽREBANCEV (plačana polletna naročnina):

50 knjig — darila Kmečke knjige, Ljubljana, Državne založbe Slovenije, Ljubljana, Slov. knjižnega zavoda, Ljubljana, in uredništva Dolenjskega lista so dobili:

DURJAVA PETER, Šentjernej, VERCE FRANC, V. p. 8775-10, Sarajevo.

DRAGAN LOJZE, Golobinjek 26, p. Mirna peč.

VIRANT MAGDALENA, Straža št. 38.

KRAŠOVEC FRANČIŠKA, Pri cerkvi 14, p. Struga na Dol.

CIKANEK MARTA, Dol. Straža št. 26.

GRIČAR MARIJA, Brinje 5, p. Šentrupert.

PAPEŽ FRANC, Potovrh 8, p. Novo mesto.

KLOBUČAR JOŽE, Drganja sela 37, p. Straža.

GORENC VIDA, gostilna »Mantova«, p. Vrhnika.

ŽIGALOV MINKA, Rudnik 241, p. Kočevje.

ŠAUER PAVEL, Videm, p. Stari trg ob Kolpi.

PUST FRANČIŠKA, Dolenja vas 14, p. Mirna peč.

ZORC MARJAN, Gor. Lokvice 3, p. Mokronog.

MAROLT JERA, Petkovec 42, p. Rovte.

KRESE BOŽA, Šalka vas 15, p. Kočevje.

ABRAHAMSBERG BOŽO, Ribnica 118.

VERDERBER JURIJ, Vrt 4, p. Stari trg ob Kolpi.

TURK MARIJA, Dešeča vas 15, p. Žužemberk.

MRAK ANTON, Brusnice 46 pri Novem mestu.

HRENOVEC PAVLA, Sp. Log 5, p. Mozelj.

GLOBEVNIK IVANKA, Laze 5, p. Borovnica.

ŠPEHAR LUDVIK, Vrt 4, p. Stari trg ob Kolp.

BOBEN JOŽE, V. p. 7930-17, Vinkovci.

VAUTAR DRAGICA, Konca vas 11, p. Stara cerkev.

MAJERLE MIHA, Predgrad 33, p. Stari trg ob Kolpi.

TURK FANI, Podgora 24, p. Straža.

VIDMAR MARIJA, Glink 7, p. Mirna na Dol.

BOŽIČ ALOJZ, »Novoteks«, Novo mesto.

MERVAR VENCESLAV, matičar, Streža.

DEBENC IVAN, okr. opekarna Prelesje, p. Šentrupert.

KOŽELJ AMALIJA, Knežja vas 3, p. Dobrnič.

MIKLIČ TONE, Draga 6, p. Bela cerkev.

ŠTIMEC ANTON, Mutovič 1, p. Osilnica.

LINDIČ MARIJA, Zagrad 30, p. Škocjan.

BINGO JOŽE, postaja LM, Ribnica na Dol.

GRUBAR Franc, Radenci 35, p. Slatina Radenci.

JERMAN JOŽE, Mali Nerajec, p. Dragatuš.

PREŠEREN JANEZ, čevljarsko podjetje, Novo mesto.

DIHELBERGER SIMON, Semič 70.

KOCJAN MARTIN, Mihovica 16, p. Šentjernej.

GORŠE JOŽE, Drganja sela, p. Straža.

GREBENC FRANC, Stara cerkev 18 pri Kočevju.

NOSETIČ TOMO, Slinovce 14, p. Kostanjevica.

JEVNIKAR FRANČIŠKA, Hrastovica 4, p. Mokronog.

ŽNIDARŠIČ FRANC, Bršljin 4, p. Novo mesto.

MAROLT MARIJA, Breg 16, p. Stara cerkev.

PEČJAK MARIJA, Plešivica 5, p. Žužemberk.

RAJGELJ FRANČIŠKA, Zalog 115, p. Polje-Ljubljana.

MAKOVEC ANTON, Vinji vrh 43, p. Bela cerkev.

10 TOLAŽILNIH KNJIŽNIH NAGRAD — DARILO DOLENJSKEGA LISTA

VIDIC ANTON, Žabja vas 22, p. Novo mesto.

KODRIČ ANICA, Milčinskega 66, Ljubljana.

ŽUPANČIČ JOŽE, Smolenja vas 6, p. Novo mesto.

NOVAK FRANC, Vršna sela 86.

KASTELIC ALOJZ, Rakovnik 5, p. Šmihel pri N. m.

GRUBAR FRANC, Mali Ban 3, p. Šentjernej.

GRUDEN MARIJA, Celovška cesta blok 2-II.-5, Ljubljana.

JERICIO RIKO, Prote Mateja 9-I., Beograd.

HOFER JUSTI, Vel. Ševnica 9, p. Mirna.

ŠRINGER ANA, Dol. Straža 1, p. Straža pri Novem mestu.

94.01 odstotkov jih je volilo

Končni rezultati volitev v samoupravne organe socialnega zavarovanja so dobri, saj se jih je v okraju udeležilo 94.01% volilnih upravičencev kljub slabemu vremenu in oddaljenosti do volišča. V 44 volilnih enotah so imeli predvolilna zborovanja, ki so jih organizirale sindikalne organizacije z delavskimi sveti. Tem zborovanjem so prisostvovali zastopniki socialnega zavarovanja, zdravniki in nekateri vodilni člani sindikata. Ta aktiv je volivcem - zavarovancem razložil pomen in vlogo socialnega zavarovanja in socialne politike ter samoupravnih organov, zlasti po letu 1952, ko je bilo prvič uvedeno samoupravljanje, nadalje pomen preventive, higiensko-tehnične zaščite, zdravstva, novih predpisov o otroških dodatkih, pokojninah, izgubljenem narodnem dohodku zaradi nesreč pri delu in bolezni, dohodke in izdatke zavoda in podobno. Dobra udeležba in objektivna razprava na zborovanjih je dokaz, da se želijo zavarovanci seznaniti o vlogi zavoda in o pravicah in dolžnostih, ki jih imajo. To pozornost zavarovancev je bilo opaziti tudi pri izbiri kandidatov ter pri končnem izidu volitev.

Izvoljeno je bilo v skupščino zavoda 40 članov ter 17 članov za podružnico Črnomelj. Po socialnem sestavu je nova skupščina dobro sestavljena. Prav tako so člani skupščine zastopani iz vseh panog družbene dejavnosti. Naloga in vloga nove skupščine je pomembna, v prvi vrsti, da samoupravljanje socialnega zavarovanja usmerja vzporedno z razvojem ostalega družbenega življenja v državi ter ga približa ljudem, katerim je namenjeno. S tem bomo prispevali, da dobi socialno zavarovanje svojo pravo vlogo v sistemu socialistične demokracije.

Samouprava socialnega zavarovanja mora postati tudi glavna pomoč našim predstavniškim organom, ko sprejemajo predpise o pravicah zavarovancev. Dolžnost ne samo članov skupščine, temveč vseh zavarovancev je, da pomagajo pri pravilni uporabi sredstev in pravic socialnega zavarovanja. Dobijo naj jih zavarovanci, ki jim gredo po zakonu, odločno pa se je treba boriti proti vsakemu izkoriščanju. To bo mogoče doseči le z aktivnim sodelovanjem vseh zavarovancev ter z zavestnim delom organov samouprave, ki jim mora biti odgovornost do volivcev in skupnosti gibalo pri uresničevanju te pomembne družbeno politične vloge. Kot na vseh področjih družbenega upravljanja, se tudi s samoupravo socialnega zavarovanja ustvarja nov način socialistične vzgoje delovnih ljudi in njihovega uveljavljanja pravic do samouprave.

Rudi Hrvatin

Po 30 letih vzgojnega dela v zasluženi pokoj

Pred kratkim je bila upokojena vzgledna in požrtvovalna učiteljica Marija Lapajne iz Otočca ob Krki.

Lapajnetova je učila najprej 4 leta v Gabrju pod Gorjanci, nato pa 26 let na šoli v Otočcu. Leto za letom je z ljubeznijo in prizadevnostjo vzgajala mladi rod, hkrati pa bila tudi sama petkrat mati. Njeno delo ni bilo omejeno samo na šolo. Sodelovala je tudi v društvih izven šole. Zlasti je s požrtvovalnostjo sodelovala pri izobrazbi žena v Otočcu in okolici, udejstvovala pa se je tudi pr. kulturno-prosvetnem delu. Kar nerada se je po tridesetih letih službovanja poslovila od svojih malčkov v prvem razredu šole, kjer je tolika leta mladini vcepljala osnovno znanje za življenje. Vsi, ki jo poznajo — in teh je zelo veliko — so ji hvaležni za ves trud, ki ga je posvetila vzgoji mladega rodu tega kraja in ji žele, da bi še mnoga leta v zdravju in zadovoljstvu uživala zasluženi počitek.

Mimi Florjančič

19 krivcev obsojeno skupno na 70 let zapora

V ljudski republiki Hrvatski v zadnjem času krepko stopajo na prste raznim prekupčevalcem, tihotapcem in goljufom, ki se lotijo vsega, samo poštenega dela ne. Te dni je senat okrožnega sodišča v Karlovcu obsodil skupino 19 prekupčevalcev s tujo valuto, ki so se posluževali tudi ponarejevanja čekov in drugih nepoštenih dejanj. V požrešnem **pohlepu po lahkem zaslužku so varali tudi drug drugega.** Na celu skupine je bil Dragan Vranješević, ki je bil obsojen na 8 let strogega zapora in plačilo 100.000 din. Vsi obtoženci so bili skupno obsojeni na 70 let zapora in plačilo 600.000 din.

Še ena zavarovalnina »Dolenjskega lista«

12. januarja se je ponesrečil na semiški postaji Stanko Lušin iz Črnomlja. Na posledicah nezgode je 16. januarja umrl. Lušin je bil naročnik Dolenjskega lista in je imel v redu plačano naročnino. Na podlagi pogodbe med upravo Dolenjskega lista in Državnim zavarovalnim zavodom je DOZ izplačal 22. februarja 1956 pokojnikovi ženi polno zavarovalnino v znesku 20.000 dinarjev.

Vabimo podjetja, da prispevajo svoje izdelke za veliko nagradno žrebanje za člane Prešernove družbe. Zaradi široke publikacije darovalcev je to tudi velikega propagandnega pomena za podjetja.

PRODAJAMO

kompletno napravo termoelektrarne z dvema parnima strojema, kapacitete 500 kW, pritisk: 10 Atm (reducirana na 7 Atm), še uporabna s pripadajočimi strojnimi deli (brez generatorjev). Podrobne informacije zahtevajte:

Ljubljana, pošt predal 232

Z OBČNEGA ZBORA SZDL V MIRNI

Dolina borcev ne pa »dolina solz«

Nedavno je bila na Mirni občinska konferenca SZDL, katere so se v velikem številu udeležili delegati vaških organizacij. Po poročilu predsednika občinskega pripravljalnega odbora, ki je osegalo dosedanje delo organizacij SZDL v občini Mirna, dobre in slabe primere ter smernice bodočega dela, se je razvila sproščena razprava. Delegati so zlasti obravnavali delo kmetijskih zadrug in njihovih odsekov, potrebo obnove sadovnjakov in vinogradov ter podobna vprašanja. Poudarili so, da je treba pospeševalne odseke kmetijskih zadrug okrepiti ter sploh razširiti zadružno dejavnost. Pri tem so navedli, da so zadruge v zadnjem času razvile svojo dejavnost zlasti pri odkupih, da pa imajo še vedno enak obratni kredit, kar večkrat ovira odločnejše poseganje zadruge v odkupe. Kritizirali so primere, da neko podjetje dviga cene lesu v občini, kajti vsako navijanje cen je škodljivo za naše gospodarstvo.

Na konferenci je bil tudi upravnik državnega posestva Dob, kmetijski tehnik Urbančič. Kdor ga osebno ne pozna, težko razume njegovo besedičenje na konferenci. Namesto da bi kot kmetijski strokovnjak dajal kmetom nasvete kako naj zvišajo hektarske donose in si povečajo dohodke, je pozival delegate, naj povedo, kakšna krivica se godi vsem kmečkim proizvajalcem v tej »dolini solz«, kot je imenoval mirensko dolino. Njegov poziv je ostal brez odziva, ker ga ljudje dobro poznajo. Nič n. čudnega, da so množične organizacije že večkrat predlagale, da se Urbančiča odstrani s položaja upravnika državnega posestva, in se samo čudijo, da to še ni storjeno.

In — mar ni žalostno, da nekateri celo po enaintih letih življenja v svobodni domovini ne vedo, da je bila Mirenska dolina v letih NOB dolina borcev, ne pa »dolina solz«, v kateri danes nekateri brez potrebe in vzroka tarnajo, namesto da bi s pridom uporabljali svoje pamet in znanje.

Po zaključeni razpravi, ki je pokazala, da člani SZDL v občini Mirna pravilno razumejo svojo nalogo, so izvolili 21-članski občinski plenum SZDL. Za predsednika je bil ponovno izvoljen Lado Berce, ravnatelj nižje gimnazije na Mirni.

Nudimo po ugodnih cenah koruzo v zrnu in klipu, koruzne izdelke, kurjo pičo in vse vrste močnih krmil.

Kupujemo vse vrste kvalitetnega fižola!

»ŽITO«
LJUBLJANA

Ing. Jože Levstik - Vid:

NESREČEN DAN ZA DOLENJSKE AKTIVISTE

(Nadaljevanje in konec)

Tam sva obiskovala v zimskih tednih mlade organizacije komunistov. Naravnost veselila sva se teh obiskov, pa tudi ljudje so naju bili vedno veseli. V Šmarjeti, kjer sva se ob teh prilikah ustavljala pri Korlovškovih, se je vedno zbrala v kuhinji mala družba, ki naju je rada poslušala. Tovariš Rok je večkrat z občutkom recitiral Prešernove pesmi, ki jih je stalno nosil s seboj. Vsi ljudje so ga spoštovali kot starega borca naše Partije, ki je bil oropan za sedem najlepših let svoje mladosti in kot zelo izobraženega človeka. Kot kadrovik je izvršil v novomeškem okrožju veliko delo.

Ko je odbila ura devet, sem zaslišal od Vavte vasi salvo strelov iz vojaških pušk. Zbal sem se za usodo Mice in Roka. Ob misli na Mico sem videl njeno slovo od njene punčke, ki jo je pustila v Novem mestu pri starših in o kateri nam je tolikokrat pripovedovala. V pretekli jeseni se je junaška Mica komaj rešila iz rok italijanskih vojakov nad Rampoho v Rogu. Sedaj pa je zopet padla v njihove kremplje. Kot blagajnik okrožnega odbora OF je imela s seboj večjo vsoto denarja, kar me je močno skrbelo. Bal sem se za Mico, požrtvovalno in ponosno aktivistko, ki smo jo vsi spoštovali in jo imeli radi kot najboljšo tovarišico.

V takih razmišljanjih mi je potekal čas. Še ves dopoldan sem bil prepričan, da se bodo Italijani vrnili in prečistili gozdiček, od koder je bilo nemogoče kamorkoli pobegniti. V meni se je mešala potrtost zaradi tako težkega udarca, ki ga je uspel okupator prizadejati vodilnemu političnemu aktivu novomeškega okrožja, in pa bojazen, da vsak čas odkrijejo in pobijejo še mene.

Do opoldne ni bilo nikogar. Plaho sem začel upati, da bom morda le preživel ta nesrečni dan. Z vsako uro je to upanje raslo in moji načrti za rešitev so postajali realnejši. Ko se je sonce že sklonilo za hribe in ko sem že skoraj nameraval zapustiti to vražje mesto, sem naenkrat zagledal v bližini dva moža. Še bolj sem se prižel k zemlji in zvil okoli smreke. Bil sem prepričan, da sta civila belogardističnega tipa, ki so ju poslali Italijani vohuniti za menoj in to sedaj pod večer, ko sem že upal, da sem rešen. Naenkrat se mi je zazdelo, da sta opazila s svetlimi žeblji okovan podplat na čevlju moje desne noge. Bila sta izredno previdna. Zopet sta se nekoliko oddaljila, pa zopet približevala. Bilo mi je tesno, orožja nisem imel. Naenkrat sem začul pritajen glas z druge plati globeli:

»Tovariš! Ne boj se tovariš! Ali si ranjen«?

Nisem si mogel biti na jasnem, ali sta dobra človeka, ki mi hočeta pomagati, ali sta provokatorja, ki me želita dobiti živega v roke. Ponovno sta me klicala:

»Ne boj se tovariš, midva ti želiva pomagati!«

Tedaj sem se izkopal iz robidovja, skočil čez jarek k njima in jima dejal:

»Če sta prava tovariša, potem je prav«. Povedala sta mi, da sta delavca iz opekarne in organizirana v terenskem odboru OF. Vedela sta povedati, da so tovariša Roka Italijani že dopoldne ustrelili. Hlapec jima je povedal, da nas je bilo petorica in da se je eden zatekel ranjen v gozd. Preko dneva si niso upali iti pogledat, ker so bili prepričani, da jih kdo opazuje. Povabila sta me k sebi na stanovanje, ki je bilo v bližini. Bilo je že mračno. Žene so mi prinesle hrane in bile dobre z menoj. Čutile so, da je za menoj strašno doživetje. Vedno več ljudi se je nabralo v sobi, da bi videli človeka, ki je preživel to veliko nesrečo. Bil sem ginjen nad dobroto teh ljudi. Govorili sem jim o padlih tovariših, ki so dali svoja življenja za osvoboditev naroda in za boljše življenje delovnih ljudi. Rekel sem jim med drugim tudi tole: »Res je zadel danes organizacijo naše Partije in OF na Dolenjskem hud udarec, toda ne smemo kloniti. Dokler ima naša organizacija take ljudi po terenu kot ste vi, toliko časa se nam ni treba bati!«

Iskreno sem se ljudem zahvalil in odšel z enim od obeh delavcev, ki me je spremil za robom gozda čez polje do ceste nižje Dolnje Straže, kjer sem prečkal cesto in odšel v gozd. Še isti večer sem bil med svojimi tovariši v bunkerju TV — stanice, kjer sva pozno v noč govorila s tov. Nikom (Šilihom) o naši nesreči.

Po končani vojni mi je tovarišica Mica pripovedovala o nadaljnji usodi Maksa Strmeckega — Roka in o svoji usodi tistega nesrečnega februarskega dneva.

Zasedo v Dolnji Straži je držalo to noč 125 italijanskih vojakov iz Straže. Maks je bil ranjen v spodnji del obraza, tako da je težko govoril. Njega so zgrabili in odpeljali vojaki, Mico pa oficirji. Pobrali so naše nahrbtnike. Iz vasi so privlekli vojaki člane ene od partizanskih družin, morda ravno tiste, h kateri nas je hotel peljati Jože na zajtrk. Vse skupaj so odvedli v Stražo v glavno pisarno kolonela pred mostom. Ljudje so se iz ceste umikali v hiše. Le ena ženska iz Straže se je znašala nad partizanko Mico in ji pljuvala v obraz. V pisarni so jima odvzeli vse osebe predmete, vsakega posebej zaprli ter takoj začeli zasliševati Mico so

(Nadaljevanje na 4. strani)

JOŽE PLETERŠEK 80-letnik

Naš jubilant se je rodil 7. marca 1876 v Krmelju kot sin rudniškega nameščenca. Starša sta se pozneje preselila v Mokronog in vodila takrat po Dolenjski dobro znano gostilno, kjer je domovalo napredno »Bralno društvo«. Po končani ljudski šoli v Mokronogu se je Jože šolal še dve leti v mestni deški šoli v Celju, nato pa odšel za štiri leta na obrtno šolo v Ljubljano, da se izuči za kiparja. Po uspešno končani šoli se je zaposlil za dva leti pri kamnoseku Tomanu, nadaljni dve leti pa pri kiparju Revšku v Ljubljani. Kakor marsikaterega obrtnika v tedanjih časih, je tudi njega ponesla pot s trebuhom za kruhom v nemški Gradec, kjer se je zaposlil pri kamnoseškem podjetju Grein. Krasna ornamentika na veličastnem portalu cerkve Usmiljenih bratov v Gradcu je njegovo delo. Po petih letih službovanja v Gradcu je odšel na Akademijo upodabljajoče umetnosti v Monakovo na Bavarskem. Ko je tudi to uspešno končal, ga je srce vleklo zopet na jug, odšel je v Zagreb. Tu je po večini delal ornamentiko, med drugim tudi na zagrebški stolnici. Ljubezen do ovdovele matere in bolne seste ga je zvabila nazaj v Mokronog. Doma je večinoma ustvarjal po naročilu. Tudi marsikatere privatne domove krase njegovi portreti, reliefi iz lesa, kamna in mavca, razne rezbarije, predvsem na pohištvu, so v okras marsikaterega stanovanja. Škoda za talent, ki se v Mokronogu ni mogel še bolj razviti. Skromen, kakor je, ni nikoli silil v ospredje.

Bil je vojak v prvi svetovni vojni, kjer si je nakopal težko srčno bolezen in postal 80 % invalid. Kot vseskozi napreden človek, je bil med NOB zvest Osvobodilni fronti in ni dosti manjkalo, da ga belogardisti v Tržišču, kamor so ga odpeljali, niso umorili. Izkoristil je preplah, ki je nenadoma nastal med belimi in se jim izmuznil. Tudi še danes je zaveden član SZDL, čeprav ga starost in bolezen priklepata na dom. Pridružujemo se čestitkam njegovih dragih in prijateljev in mu kličemo: še na mnoga leta!

Dober strel Lojzeta Jarca

Lojze Jarc je pismonoša novomeške pošte, kot vsi bratje Jarc iz Prečne pa tudi strasten lovec in dober strelec. Ko se je nedavno vračal iz službe, je zagledal na svetilniku novomeške železniške postaje kragulja. Hitro je stopil domov po puško in tvegal nevaren strel na kragulja. Strel bi bil namreč precej drag, če bi na mesto kragulja zadel svetilko. Pa ni zgrešil. S prvim strelom je zadel kragulja ter ga uvrstil v seznam uplenjenih roparic. Kragulj ne bo več odnašal piščet in moril koristnih ptic. M. K.

Upravni odbor
RUDNIKA RJAVEGA PREMOGA KANIŽARICA
razpisuje mesto
šefa RAČUNOVODSTVA
Pogoji: ekonomska fakulteta s 3-letno prakso ali srednja šola s strokovnim izpitom in 5-letna praksa.
Plača po tarifnem pravilniku!
Pismene ponudbe z navedbo dosedanje zaposlitve in prakse pošljite na upravo rudnika do 15. marca 1956.

Vsem, ki vprašujejo, koliko stane mali oglas v DOLENJSKEM LISTU:

Oglas, ki ima do 10 besed teksta, stane 160 dinarjev, vsaka nadaljnja beseda pa še 12 dinarjev.

Oglas lahko naročite osebno v upravi lista v Novem mestu, lahko pa tudi po pošti. V zadnjem primeru napišite ustrezno besedilo in priložite odgovarjajoči znesek v znamkah ter pošljite na naslov:

Uprava DOLENJSKEGA LISTA, Novo mesto, poštni predal 33

Vsak, kdor želi pismeno naslov malega oglasa, naj priloži v znamkah 30 din za odgovor.

Naročniki DOLENJSKEGA LISTA imajo pri naročilu malega oglasa 50 odstotkov popusta.

Rod gorjanskih tabornikov
je delaven tudi v zimskih mesecih

Prejšnji teden so bili v Dolenjskem listu objavljeni rezultati šahovskega, smučarskega in sankaškega tekmovanja novomeških tabornikov, ki so nam mimogrede povedali, da fantje in dekleta gorjanskega rodu tudi pozimi ne počivajo. Na V. redni letni skupščini Združenja tabornikov Slovenije je bilo novomeškim tabornikom znova dano visoko priznanje: uvrščeni so med najdelavnejše taborniške enote v Sloveniji, saj so med 47 taborniškimi organizacijami dosegli častno 5. mesto. Odkar je Rod gorjanskih tabornikov dobil v podstrešju obnovljene stare gimnazije tudi sobico za svojo organizacijo, je v taborniških vrstah zavladalo še večje veselje. Tam si bodo uredili tudi skladišče za svoj inventar, ki je zdaj še vedno shranjen na raznih krajih.

Medvedki in čebelice (najmlajši taborniki) na zimskem izletu pri Zajcu na Gorjancih. — Foto: prof. M. Dobovšek.

Da bi se pripravili na letna taborjenja in da bi učvrstili organizacijo, iz katere je zadnja leta odšlo precej sposobnih vodnikov v Ljubljano in drugam, je rodova uprava organizirala vodniški tečaj. Učni načrt tečaja obsega tale predavanja: lik vodnika, državna ureditev, organizacija taborništva, prvo pomoč, tehniko taborjenja, izletništvo in taborjenje, topografijo, poznavanje narave, plavanje in vodne igre, signalizacijo, telovadbo, igre v sobi, osnove ljudskih plesov, petje, vodove sestanke, izlete in odnose v organizaciji. Tečaj vodijo člani rodove uprave in inštruktorji, pomagajo pa tudi profesorji novomeške gimnazije in učiteljišča. Tečaj obiskuje 25 tabornikov in tabornic in prav dobro poteka.

V januarju so člani voda »Sorela« organizirali na Gorjancih prvi dvodnevni zimski tabor, precej pa je bilo tudi izletov. Celo medvedki in čebelice, najmlajši taborniki, so se junaško podali na Gorjance, šli do Zajca in nato skozi gozdove v zanimivih igrah nazaj. Bilo je prav prijetno.

Kogar zanima, zanj še nekaj podatkov: danes je v Rodu gorjanskih tabornikov 234 tabornikov in tabornic, čebelic in medvedkov. Družina zelenih otokov ima 6 vodov (Gad, Jelen, Jež Newa, Orel in Strela), Družina jutranje zarje 3 vode (Planika, Lastovka in Češnjov cvet), Družina prijateljev Krke (na učiteljišču) ima 9 vodov (Bele breze, Bela košuta, Ciklama, Črni gams, Mavrica, Plamen, Sinji Galeb, Srnjaki in Vzhajajoče sonce), Družina medvedkov in čebelic pa ima 6 vodov (Gams, Jastreb, Sulc, Čebela svetlokrila, Rosna kapljica in Zlati metulj). Prišteti je treba še klub tabornikov in camping klub »Gorjanci«, ki ima 14 članov — ljubiteljev taborjenja. Novomeški študenti imajo v Ljubljani in doma še svoj poseben vod. Kar lepo število, mar ne? In kar je glavno — organizacija vztrajno dela.

S. H.

Pohvala prizadevni babici

V Žužemberku smo lahko res zadovoljni, da imamo tako sposobno babico kot je Alojzija Fortuna. Je v veliko pomoč ženam in zasluži javno pohvalo.

Pred kratkim bi kmalu postala žrtev materinstva mlada žena. Padla je na zaledeneli poti in posledice so se pokazale po 14 dneh. Potrebna je bila hitra pomoč, ki ji jo je nudila babica. Lahko trdimo, da je mlado ženo rešila smrti. Tudi v nekem drugem primeru se je izkazala. Čeprav je bilo nosečnici naročeno, da mora pravočasno v bolnišnico na porod, jo je iznenadilo doma. Spet je bila babica tista, ki je pomagala, da se je vse srečno izteklo.

Svetujem vsem ženam, da se z zaupanjem obračajo na njo, ker jim bo rada svetovala ali pomagala. L. Pirc

Iz Sodražice

Kulturno umetniško društvo Svoboda v Sodražici se je preteklo nedeljo, 26. februarja, predstavilo na odru doma Partizana z znano komedijo »Dobri vojak Švejk«. Za igro moramo reči, da je zelo dobro uspela, igralci so se res vživeli v svoje vloge in zato požeti polno smeha od številnih gledalcev, ki so do kraja napolnili veliko dvorano. Pričakujemo, da bodo sodraški Svobodaši kmalu postavili na oder novo igro, saj je Švejk pokazal, da imamo v Sodražici dovolj igralskega kadra, pa tudi hvaležnih gledalcev. Novi dom Partizana, ki je med največjimi v okraju Kočevje, je s svojim lepim in prostornim odrom primeren za uprizoritev tudi težjih igralskih del.

V Malem Lipju so igrali

Z letošnjim letom se je tudi pri nas razširil »Dolenjski list«, zato se želimo tudi mi oglasiti v njem.

Živimo na tistem koščku naše zemlje, kateremu narava ni bila preveč radodarna. Od nekdaj zaostala Suha krajina se zelo počasi otresa te zaostalosti. Brez pomoči od drugod se verjetno ne bo dvignila.

Malo Lipje je prijazna vasica, toda daleč od prometnih zvez. Do Žužemberka imamo uro hoda, do Lašč pa dobre pol ure. Tu sta naši najbližji avtobusni postaji. Nimamo še elektrike, trgovine in ne šolskega poslopja. Šola že ves čas po vojni gostuje v kmečki hiši. Navzlic temu smo dokazali, da se da z dobro voljo tudi veliko napraviti. V šoli smo priredili Prešernovo proslavo za vso okolico. Udeležba sicer ni bila velika, ker ljudje tukaj niso vajeni kulturnih prireditev, vendar smo uspeli in proslavili spomin na velikega pesnika s petjem, deklamacijami in prizori. Pri tem je sodelovala tudi mladina.

Nekaj mladine se je večkrat zbiralo na vajah za igro. Na povabilo se je zbrala še ostala mladina na ustanovnem sestanku. Želimo, da se bo mladina še večkrat sešla. Razred v šoli smo preuredili v majhno dvorano z odrom. V njem je mladina iz Malega in Velikega Lipja v februarju priredila Švajgarjevo tridejanko »Domačija«. Navzlic slabemu vremenu in zasneženim potom je bil obisk igre izredno lep, saj jo je gledalo okoli 140 ljudi. Vsebina igre jih je pritegnila. Švajger v njej prikazuje ljudi, ki se boje za zemljo, za kruh in je ne dajo iz rok tudi ne za ceno človeškega življenja.

Mladi igralci so bili povečini vsi prvič na odru. Dobro so se vživeli v svoje vloge. Ljudje so bili zadovoljni in si želijo še več takih prireditev.

A. T.

Da bo javnost pravilno poučena

V Dolenskem listu je izšel 20. januarja letos članek: »S tem pa nismo zadovoljni«. Dopisnik v njem piše, da je imela železniška postaja Mirna od leta 1908 dalje vedno postajenačelnika in kretnika in da sta oba bila komaj kos velikemu prometu na mirenski postaji. Železniško transportno podjetje v Ljubljani je pa 15 decembra lani spremenilo nezasedeno postajo Mirna v odpremišče, s čimer je izgubila kretnika. Ostal je samo en uslužbenec, ki po trditvi pisca omenjenega članka opravlja svojo službo nepretrgoma od 5. do 18. ure, torej 13 ur dnevno.

Da bo javnost pravilno poučena, kako je s postajo na Mirni, dajem naslednje pojasnilo.

Že nekaj let pred vojno in po osvoboditvi je bila Mirna nezasedena postaja, podrejena nadzorni postaji Trebnje. Imela je nižjega uslužbenca in kretnika. Ta uslužbenec je prevzemal in oddajal pošiljke, prodajal vozovnice, pod nadzorom obeh sosednih postaj je bil soudeležen tudi pri prometu vlakov. Ta nižji uslužbenec pa ni postajenačelnik, kakor to navaja pisec omenjenega članka. Jugoslovanske železnice sploh ne poznajo naziva »postajenačelnik«.

Odpremišče Mirna je imelo lani v najmočnejšem mesecu, naslednje dnevno povprečje prevzema in oddaje blaga (računajoč kosovne pošiljke): v predaji 7, v prispetju 6 pošiljk. Prtljaga: 2 pošiljki. Vozovnic prodano dnevno 50—65. Uslužbenec mora vzdrževati na odpremišču tudi red in snago. S prometom vlakov nima nobenih opravkov ne odgovornosti, ker je to transportni uslužbenec. Zato tudi nima ključev kretnic, ampak jih hranita obe sosednji postaji — Trebnje in Mokronog, vsaka za svojo smer, kar je določeno s stalnimi predpisi JŽ.

Na podlagi navedenega obsega dela je komisija za sistematizacijo uslužbencev, v kateri so bili železniški organi Generalne direkcije JŽ in ŽTP iz Ljubljane, odredila, da se Mirni odvzame kretnik.

Uslužbenec na Mirni opravlja službo od 5. do 18. ure, s prekinitvijo od 6.40 do 8. ure in od 11.40 do 12.50. Tak službeni razpored je izdala ŽTP Ljubljana. Službo torej opravlja 10 ur in pol dnevno, ima pa mesečno štiri proste dni.

Pisec članka tudi primerja delo na odpremišču Mirna z delom na postaji Trebnje. Sodim, da je tako primero lahko dal samo laik v železniških predpisih. Trebnje je odcepna postaja in ena od večjih postaj dolenjske proge, saj ima dnevno 20 rednih vlakov ter močan potniški in blagovni promet. Mesečno se vskladišči okrog 150 ton tranzitnih pošiljk. Poleg tega je veliko vozovnih pošiljk v tranzitu. Zato manipulirajo v Trebnjem vsi nabiralni in mešani vlaki. Postaja pa ima tudi sama precej blagovnih pošiljk. Ima tudi 12 kretnic, ki se zaklepajo s ključi in prestavljajo na licu mesta, zato sta potrebna dva kretnika v turi. Služba je nepretrgana. Postaji Trebnje so podrejene: odpremišče Mirna, postajališči Ponikve in Gomila ter čuvajnica številka 6.

Trditev člankarja, da opravlja čuvaj na Gomili dnevno po 17 ur službe, je neresnična, ker ima službo samo pri vlakih, to pa znese po razporeditvi ŽTP Ljubljana le okrog 9 ur dnevno. Poleg tega ima ta čuvaj na mesec 7 prostih dni, kar je pisec zamolčal. Res je, da čuvaj stanuje na Mirni in zato ne more izkoristiti prostega časa med vlaki doma, za kar pa ŽTP ni odgovorna. Bila je napaka, ko so leta 1950 gradili postajališče, da niso poskrbeli tudi za stanovanje uslužbenca.

Zadeva je sedaj urejena tako, da je ŽTP Ljubljana dodelila Gomili še enega čuvaja.

Martin Podboj
šef postaje Trebnje

NAROČAJTE, KUPUJTE IN ŠIRITE LJUDSKO REVIJO PREŠERNOVE DRUŽBE »OBZORNIK«!

Ob zaključku šahovskega prvenstva Dolenjske

1. SILA MITJA (Nm.) 10 IN POL, 2. ING. VOLK SLAVKO (K) 10, 3. ŠKERLJ TONE (Nm) 9 IN POL

V sredo, 29. februarja, je bil končno določen vrstni red letošnjega posamičnega prvenstva Dolenjske v šahu. Derby srečanje poslednjega kola med ing. Volkom in Koblerjem se je po skoraj šesturni borbi končalo z delitvijo točke kljub vsem prizadevanjem ing. Volka, da z eventuelno zmago dohiti vodečega Silo. Sledoji si je z lepo zmago nad Vlahovičem že zagotovil vsaj delitev prvega mesta. Sila je tretjič po osvoboditvi zasedel »prestol« prvaka Dolenjske.

Kaj naj povemo o zmagovalcu? Povemo lahko, da osvojitev letošnjega prvenstva ni bila lahka, ker je bil to najmočnejši turnir v sklopu prvenstev Dolenjske, na katerem so bili zastopani vsi močnejši dolenjski šahovski centri (letos prvič tudi Stična). Sila je doslej zmagal na vseh prvenstvih Dolenjske, na katerih je sodeloval. Tako je bilo leta 1952, lani je prvenstvo delil skupaj s Škerljem in Sitarjem, tokrat pa je spet sam na prestolu, brez spremstva. Letošnje prvenstvo je osvojil povsem zasluženo, kar je na zaključni svečanosti poudaril tudi njegov največji rival ing. Volk. Nikomur se ni posrečilo, da bi ga prisilil položiti orožje in je ostal edini neporaženi na turnirju. Da je igral najsolidneje kaže tudi to, da ni v nobeni partiji »visel«. Tudi njegov rezultat pove svoje. Osem zmag in pet remijev doseči na tako močnem turnirju, ni šala. Prav zato ni osamljeno mnenje, da Sila zasluži I. kategorijo ki je pa ni mogel doseči zaradi togega pravilnika, ki je zaenkrat še v veljavi.

Tudi ing. Volk je igral zelo dobro. Včasih mu je pomagala tudi šahovska sreča ali pa neizkušenost nasprotnikov. Edini poraz mu je zadal prvak Stične Kavšek, ki se je pokazal kot zrel šahist, manjka mu le turnirskih izkušenj.

Škerlj je bil po uspešnem nastopu na turnirju Slovenija-šport v Ljubljani glavni favorit turnirja, toda nesiguren start in poraz z ing. Volkom sta ga izločila iz borbe za prvo mesto. Tudi Sitar je bil med kandidati za prvaka, toda začetni remiji in forsiranje na zmago v partiji s Silo so ga potisnili na četrto mesto.

Ocena turnirja? Uspel je, čeprav se je prireditelj vseskozi boril s težavami. Na zaključni svečanosti, ki so ji prisostvovali tudi podpredsednik OLO tov. Belopavlović, predstavnika Šahovske zveze tov. Kapus in Šiška in predsednik občinskega sveta za prosveto tov. prof. Jarc, je predsednik ŠD Novo mesto tov. Kastelic razdelil diplome in nagrade, Sili pa še zlati pokal, ki sta ga darovala OLO Kočevje in Novo mesto. Nagrade so darovala novomeška podjetja in ustanove: Industrija obutve, Tovarna perila, Kino Krka, Uprava Dolenjskega lista. Vsem darovalcem se prireditelji lepo zahvaljujejo. Posebne nagrade je prispevala Šahovska zveza Slovenije ki je nagradila tudi najmlajšega udeleženca Mesteka.

Končni vrstni red:
1. SILA Mitja (Nm) 10 in pol, 2. VOLK Slavko (K) 10, 3. ŠKERLJ Tone (Nm) 9 in pol; 4. SITAR Slavko (Nm) 8 in pol, 5.—6. PREMC Jože in KOBLER Ivan (Č) 8 točk, 7. MOHAR Karel (K) 7 in pol 8. KAVŠEK Milan (Stič.) 6 in pol; 9. DOKL Slavko (Nm) 6 točk, 10. FINK Stane (Nm) 5; 11.—12. MESTEK Franc in VLAHOVIĆ Vlado 3 in pol, 13. KRANJC Anton (Č) 2 in pol; 14. AVSEC Ferdo (Nm) 2 točki.

F. M.

ŠPORT IN TELESNA VZGOJA

Okrajno prvenstvo v alpskih disciplinah na Debencu

Okrajna zveza društev Partizan Novo mesto je priredila 29. februarja okrajno prvenstvo v veleslalomu in slalomu na Debencu pri Mirni. Vse priznanje načelniku Partizana Trebnje tov. Bukovcu Nacetu, ki je s pomočjo mladincev Pavlina in Kušiča ter članov Partizana Mirna skrbno pripravil teren za tekmovanje. Tekmovalce je prijavilo 5 društev Partizan iz okraja, kar je v primerjavi s prejšnjimi okrajnimi prvenstvi velik napredek, saj so bila prejšnja tekmovanja omejena samo na dvoboj Novo mesto—Trebnje. Graje vredno pa je, da se za tekmovanje nista prijavila Partizan Mokronog, ki je v neposredni bližini, in Partizan Črnomelj, ki je središče belokranjske telesnovzgojne dejavnosti. Snežne razmere so bile zelo ugodne, proge za tekmovanje dobro pripravljene, mogoče za naše podeželske tekmovalce, predvsem mladince, nekoliko pretežke. Sneg, ki je narahlo naletaval, je tekmovalce vznemirjal, ni pa vplival na tekmovalno razpoloženje, ki je bilo na vrhuncu. Tudi med gledalci je bilo precejšnje zanimanje in se je na pobočjih Debenca nabralo precej domačinov, ki so z navdušenjem sledili borbi za naslov okrajnega prvaka v alpski kombinaciji. Dobri organizaciji tekmovanja je veliko pripomogla JLA, ki je priskočila na pomoč s telefonisti in se jim ob tej priliki najlepše zahvaljujemo.

REZULTATI TEKMOVANJA:

Veleslalom — člani (od prijavljenih 14 tekmovalcev se jih je na startu javilo 11): Dolžina proge 700 m z višinsko razliko 165 m in 30 vratci:

1. Šonc Marija (Partizan Novo mesto) 1:01.5.
2. Colarič Milan (Partizan Novo mesto) 1:01.8.
3. Peric Ludvik (Partizan Novo mesto 1:05.5.

Diskvalificirani: Peric Neno in Lapajne Marjan (Partizan Novo mesto), Željko Jože (Partizan Mirna).

Slalom — člani (10 tekmovalcev). Dolžina proge 350 m z višinsko razliko 80 m in s 30 vratci. Progo so prevozili dvakrat:

1. Peric Neno (Partizan Novo mesto) 1. tek 35,2, drugi tek 36,3, skupno 1:11,5.
2. Colarič Milan (Partizan Novo mesto) 43,2, 33,0, 1:16,2.
3. Serini Žižo (Partizan Novo mesto) 40,0, 36,6, 1:16,6.

Rezultati kombinacije:

1. Colarič Milan (Partizan Novo mesto).
2. Peric Ludvik (Partizan Novo mesto).
3. Medle Slavko (Partizan Novo mesto).

Veleslalom — mladinci (13 tekmovalcev). Dolžina proge 500 m z višinsko razliko 110 m in z 22 vratci:

1. Kunšič Zdravko (Partizan Trebnje) 53,1.
2. Zakrajšek Dušan (Partizan Mirna) 1:13,4.
3. Bele Vinko (Partizan Novo mesto) 1:14,0.

Diskvalificirani: Pavlin Boris in Florjančič Alojz (Partizan Trebnje), Kopač Peter (Partizan Novo mesto) in Močnik (Partizan Straža—Vavta vas). Odstopil od tekmovanja Bavdek Ivan (Partizan Straža—Vavta vas).

Slalom — mladinci (12 tekmovalcev). Dolžina proge 200 m z višinsko razliko 50 m in 20 vratci:

1. Pavlin Boris (Partizan Trebnje) 22,8.
2. Florjančič Alojz (Partizan Trebnje) 23,8.
3. Ilc Metod (Partizan Trebnje) 27,8.

Diskvalificirani: Rebernik Drago (Partizan Trebnje), Mrvar Jože (Partizan Straža—Vavta vas).

Rezultati kombinacije:

1. Kunšič Zdravko (Partizan Trebnje).
2. Ilc Metod (Partizan Trebnje).
3. Turk Jože (Partizan Novo mesto).

Med ženskami je pri nas smučanje še zelo nerazvito in se je med tekmovalci znašla ena sama tekmovalka — mladinka Marija Furlan, članica Partizana Novo mesto. Tekmovala je na isti progi kot mladinci in jih večino s svojo tehnično vožnjo prekašala. Dosegla je naslednje rezultate:

Veleslalom 50,2, slalom 1:03,0.

S tem je postala pri mladinkah okrajni prvak v alpskih disciplinah za leto 1956.

Njej in tudi ostalim okrajnim prvakom pri članih in mladincih za leto 1956 iskreno čestitamo!

S. M.

Smučarski tečaj in tekme v Žužemberku

TVD Partizan Žužemberk je za pionirje in mladince priredilo 6-dnevni tečaj za smučarje. Vodil ga je tov. Vute, predsednik društva. Tečaj je bil dopoldne in popoldne in se ga je udeležilo precej pionirjev in mladincev. Mnogim so do užitka pripomogle smuči, ki jih je šoli podarilo DPM iz Novega mesta, šolske in Partizanove smuči. Tereni so primerni in zanimanje je veliko. Za zaključek so se prejšnjo nedeljo pomerili v smuku in slalomu. V smuku je bil med mladinci najboljši dijak Franc Koren.

Društvo je poslalo na okrajno tekmovanje v Šentjernej 4 mladince. Tudi tam se je uveljavil Koren in prav tako na tekmovanju za prvaka nižje gimnazije ob nedavnem športnem dnevu. Tu so tekmovali tudi v skokih. V tej disciplini je bil zmagovalec dijak IV. razreda gimnazije Jože Mervar. M. K.

V februarju mnogo uspehov v Črnomlju

Začnimo kar pri najmlajših, takih, ki so letos prvikrat stopili na smučke. Društvo Partizan je 5. februarja organiziralo smučarski dan za pionirje z lepim izletom v naravo. Pot je bila dolga 8 km. Izleta se je udeležilo 27 pionirjev. Med potjo so tekmovali na 100 in 400 m. Obakrat je bil prvi Peter Žunič; Žugelj, Müller, Majerle, Drop in drugi pa tudi niso dosti zaostajali za njim. Med potjo so vodniki učili najmlajše osnove smučanja.

V času od 12. do 19. februarja, ko so praznovali vsi delovni ljudje občine Črnomelj, tudi Partizan ni stal ob strani. V počastitev praznika je organiziral tradicionalni odbojkarski pokalni turnir. Že drugič je zmagala ekipa Partizana pred gimnazijo in osvojila prehodni pokal občine Črnomelj. Zmagati bo treba še naslednje leto in pokal bo postal trajna last.

Med raznimi prireditvami v počastitev praznika je Partizan pripravil celovečerno telovadno akademijo s sodelovanjem črnomaljske garnizije. Akademija je uspela, gledalci so bili zadovoljni.

Vsa večja črnomaljska podjetja so med 12. in 19. februarjem razstavljala svoje izdelke. Partizan je razstavil trofeje pokale, medalje, odlikovanja, diplome in pohvale pridobljene na raznih športnih tekmovanjih. Obiskovalci so lahko videli, da smo v preteklih letih dosegli vrsto športnih zmag. Posebno zanimiva je bila maketa bodočega športnega parka z nogometnim igriščem, atletsko stezo, garderobami in tribuno za 500 gledalcev. Maketo je skrbno izdelalo Belokranjsko gradbeno podjetje pod vodstvom direktorja Pahulje, inženirja Lazarja in pleskarja Jurajevčiča. Vsi športniki in ljubitelji športa v Črnomlju želijo da bi res čimprej zgradili stadion in da bi bil prav tak kot na maketi.

Za zaključek so se 25. februarja pomerili pionirji in mladinci na 20-metrski skakalnici. Nepričakovano je zmagal Jurajevčič pred Vrtačnikom. Najdalj je skočil Urbas toda zaradi padca se je moral zadovoljiti z desetim mestom. Pod skakalnico se je zbralo mnogo gledalcev, ki so navdušeno opazovali in pozdravljali skakalce. M-k.

OBRAČUN ROKOMETNE PODZVEZE DOLENJSKE

Rokometna podzveza Dolenjske je imela letno skupščino v Črnomlju. Udeležilo se je je mnogo pristašev rokometa iz Črnomlja, žal pa povabljeni gostje iz Novega mesta in Brežic niso prišli, čeprav so se njihove ekipe najbolje plasirale v Dolenjski rokometni ligi. Predsednik je podal poročilo, nakar so navzoči predlagali nov način tekmovanja, tako da bo omogočeno vsem ekipam z minimalnimi stroški tekmovati. Bodoči sistem je v obliki turnirja: 1. aprila bo tekmovanje vseh ekip v Črnomlju, 8. aprila v Brežicah, 22. aprila v Novem mestu in 1. maja v Črnomlju. Poleg tekmovanja v rokometu bodo meddruštvene tekme v mnogoboju. Predviden je tudi dvoboj reprezentanc Dolenjske : Zagreb.

Sodniška komisija bo organizirala sodniški seminar za nove rokometne sodnike. Na koncu je bil izvoljen devetčlanski upravni odbor Rokometne podzveze za Dolenjsko. Za predsednika je bil ponovno izvoljen Franc Moljk. V načrtu imajo še organizacijo nogometne podzveze za Dolenjsko. M-k.

Prvenstvo Slovenije v malem rokometu za pionirke bo v Črnomlju

V soboto in nedeljo 3. in 4. III. je bila v Ljubljani letna skupščina Rokometne zveze Slovenije. Sprejet je bil sklep, da se poveri organizacija slovenskega prvenstva v malem rokometu za pionirke rokometni podzvezi za Dolenjsko. To je prvo prvenstvo Slovenije, ki bo v Črnomlju. Upamo, da bodo ta sklep športniki z veseljem sprejeli. Finalno prvenstvo je predvideno meseca junija. M-k

GOZDARJI SO TEKMOVALI

Kljub slabemu vremenu je bila udeležba na smučarskem tekmovanju gozdarjev v Novem mestu 4. marca zadovoljiva. V veleslalomu so bili doseženi naslednji rezultati:

1. Žižo Serini (Taksacija OLO) 0.25:5, 2. Anton Bitenc (GU Poljane) 0.29:0, 3. Janez Bukovec (Taksacija OLO) 0.29:6.

Prehodni Fricov pokal je osvojila ekipa Taksacije OLO s časom 1,24:8 v postavi Serini, Bukovec, Vals.

V Črnomlju — telovadnica zasedena

TVD Partizan Črnomelj dela v zadnjem času s polno paro, kar dokazuje dejstvo, da je telovadnica z raznimi oddelki 100% zasedena. V njej vadijo: moška in ženska deca, pionirji in pionirke, mladinci in mladinke ter člani in članice. Število članov je naraslo od lanskih 82 na 256 članov, kar pomeni 212%. Društvo se pripravlja na spomladanski kros in okrajni nastop Partizana v Črnomlju.

DOLENJSKI OBVEŠČEVALEC

KINO

»KRKA« — NOVO MESTO: 9. do 12. marca: ameriški barvni film »Beau Brummell«. Od 13. do 15. marca: ameriški film »S hudičem so trije«.

DOM JLA — NOVO MESTO: 9. do 12. marca: domači film UFUS »Potniki Splendida«. Od 13. do 15. marca: ameriški barvni film »Veliki Caruso«.

ČRNOMELJ: 8. do 11. marca: angleški film »Smeh v raju«. Od 13. do 14. marca: italijanski film »Na robu propasti«.

KOSTANJEVICA: 11. marca: ameriški barvni film »Kapitan Horatio«.

TREBNJE: 10. in 11. marca: italijanski film »Rim ob enajstih«. Predstava v nedeljo ob 15.30 uri.

MOKRONOG: 10. in 11. marca: ameriški film »Rdečelaska in kavboj«.

ŽUŽEMBERK: 11. marca: ameriški film »Ob veliki ločnici«.

DOL. TOPLICE: 10. in 11. marca: ameriški film »Praznik v Rimu«. 14. marca: ameriški film »Klovn«.

GRADAC: 11. marca: francoski film »Osebna zadeva«.

DRAGATUŠ: 10. in 11. marca: italijanski film »Vrag vzemi slavo«.

LOŠKI POTOK: 11. in 12. marca: »Poštna postaja«.

Potujoči kino Novo mesto

predvaja švedski film »Zaradi moje ljubezni«: v petek, 9. marca, ob 18. uri v Brusnicah: v soboto 10. marca, ob 18. uri v Straži: v nedeljo, 11. marca, ob 15. uri v Škocjanu in ob 18. uri v Šmarjeti.

MALI OGLASI

PRODAM 2.000 do 3.000 kg detelje (lucerne), Marjan Sitar, Šmihel 8, p. Šmihel pri Novem mestu.

POMOŽNA KNJIGOVODKINJA išče službo. Naslov v upravi lista. (106-56)

26. FEBRUARJA SEM IZGUBIL usnjeno rokavico od mostu do tovarne Novoles v Novem mestu. Pošteni najditelj naj jo vrne za nagrado 500 din Teropšiču Francu v Ragovem, p. Novo mesto.

POCENI PRODAM rabljeno spalnico. Naslov v upravi lista. (109-56)

PRODAM dobro ohranjen cirkular 7,5 KS z električnim motorjem. Naslov v upravi lista. (107-56)

VRTNARJA ZA POMOČ pri obdelavi vinograda in sadovnjaka pri Novem mestu sprejmem. Pogoji ugodni. Ponudbe upravi lista. (108-56)

Naprodaj je sesalna in brizgalna črpalka znamke »Corona«, velikost 1 cola-na 2 cilindra, malo rabljena, po ugodni ceni. Poizve se pri Pavlinu Avgustu, Novo mesto, Vrhovčeva 2.

Kupim star les za postavitev čebelnjaka ali gotov čebelnjak v okolici Novega mesta. Naslov v upravi lista (110-56).

Kmetijska zadruga Žužemberk sprejme za poslovalnico v Šmihelu poslovodjo ali poslovodkinjo. Ponudbe na KZ Žužemberk.

ZAHVALA

Ob smrti mojega dragega moža, očeta, starega očeta

JELINEK VINCENCA

se zahvaljujemo vsem, ki so ga spremili na njegovi zadnji poti in mu poklonili cvetje. Iskreno se zahvaljujemo tekstilni tovarni NOVOTEKS za darovane vence in poslovilne besede. Posebno se zahvaljujemo vsem zdravnikom internega oddelka bolnišnice v Kandiji in strežnemu osebju ter zdravnikom Zdravstvenega doma za vso skrb v njegovi dolgotrajni bolezni.

Žalujoča žena, hčerke, sin, vnuki in ostalo sorodstvo.

Novo mesto, Jesenice, Praga, 6. marca 1956.

IZ MATIČNIH URADOV

NOVO MESTO

Pretekli teden je bilo rojenih 12 dečkov in 16 deklic.

Umrli so: Skvarč, roj. Bunič Marija, gospodinja, 69 let s Trate. Primožič Franc, upokojeni rudar, 50 let, iz Kočevja. Hudorovac Franc, vojni invalid, 60 let, iz Vel. Gabra.

Porok ni bilo.

ČRNOMELJ

V februarju so bili rojeni 3 dečki in 4 deklice.

Umrli so: Gešelj Peter, kmetovalec, 86 let, iz Nakla. Ahaničič Ivan, upokojenec 68 let, iz Črnomlja. Flek Janez, kmetovalec, 77 let, iz Talčjega vrha. Bohte Franc, kmetovalec, 57 let, iz Pavičičev. Majerle Janez kmetovalec, 73 let, z Griča. Habicht, roj. Marič Slava, učiteljica v pokoju, 60 let, iz Črnomlja. Gašperič Marija, preužitkarica 83 let, iz Črnomlja.

Poročili so se: Adam Josip, mehanik iz Ljubljane, in Križan Ana, šivilja iz Črnomlja. Jerman Anton, rudar iz Kanižarice, in Kozan Zofija, poljedelka iz Tribuč. Ćurk Stanislav mehanik iz Loke pri Črnomlju, in Geltar Ana iz Črnomlja. Grahek Stanislav, kmet iz Petrove vasi, in Butala Štefanija, poljedelka iz Mihelje vasi.

METLIKA

V februarju sta bili rojeni dve deklici in en deček.

Umrli so: Bulič Ilija, posestnik, 73 let, z Zvirkovega vrha. Gosenca roj. Bakuk Ana, užitkarica, 79 let, iz Radovice. Gršič, roj. Grahek Marija, oskrbovanka, 75 let, iz Metlike. Nemanič Marko, posestnik, 85 let iz Božakovega. Hudorovac Dragica, delavka, 27 let, iz Rosalnic.

•

Poročili so se: Plantan Anton, posestnik iz Vinje vasi, in Porebar Ana, poljedelka iz Božičev vrha. Mohorič Ivan posestnik iz Drašičev, in Šuklje Martina, poljedelka iz Gabrovca. Pušič Franček, posestnik iz Bušinje vasi, in Simončič Martina, poljedelka iz Gor. Suhorja. Barbič Stepan, mizar iz Slapna-Karlovac, in Plesec Antonija iz Vidošič. Stankovič Alojzij posestnik iz Drašičev in Nemanič Katarina iz Božakovega. Molek Janez, poljedelec iz Bojanje vasi, in Vrviščar Stanislava iz Radovice. Nemanič Jože, poljedelec iz Bušinje vasi, in Eršte Marija, iz Bereče vasi.

Kaj pa človeške kosti?

O svojih kosteh navadno mislimo, da so to »mrtev«, nedelaven del telesa, kar je seveda huda zmota. Kosti spadajo med naše najbolj dragocene in zaposlene organe. To je tovarna, ki s polno paro obratuje 24 ur na dan in proizvaja rdeča krvna telesca. Teh rdečih krvničk umre v telesu sleherno minuto povprečno 180 milijonov in vsako je treba nadomestiti sproti, to pa opravljajo kosti. Če bi le malo odnehale, bi naša kri zvodenela in bilo bi nevarno, da umremo za anemijo — malokrvnostjo.

SKLADIŠČA HRANE

To pa ni edina naloga kosti, one so tudi rezervna skladišča hrane za organizem. V svojem mozgu spravljajo razne maščobe in beljakovine, pa tudi rudnine — v njih je shranjena malone vsa telesna zaloga kalcija in fosforja. Kalcij je na primer potreben, da se kri na rani strdi, da srce pravilno bije, da se raztezajo mišice, da dobro deluje naš živčni sistem. Ko popijemo na primer kozarec mleka, kalcij, ki ga mleko vsebuje, odide v kosti, v »vskladiščenje«, odkoder ga kri jemlje in uporablja po potrebi.

KOLIKO KOSTI IMAMO

Naše telo ima približno 205 kosti. Zakaj približno? Otrokova hrbtenica ima na primer 33 vretenc, pri odraslih pa se nekatera vretenca spojijo, oziroma zrastejo skupaj, zato ima odrasli le 26 vretenc. Navadno imamo 12 parov reber, vendar so tudi povsem normalni in zdravi ljudje, ki imajo le 11 ali 13 parov reber.

Čeprav je človekova hrbtenica precej debela, se prožno zvija ob vsakem našem gibu.

POTUJOČI MOSTOVI

Štirinožne živali je neki učenjak imenoval »potujoči mostovi«. Njihova hrbtenica je namreč zgrajena tako kot lepa C krivulja kakega prvovrstnega visečega mosta. Otroci se rodijo skoraj s prav tako oblikovano hrbtenico, šele ko shodijo, se jim ta spremeni, ker mora sedaj nositi težo glave in života. Posledica je, da imamo odrasli hrbtenico oblikovano v podobi črke S.

Koščeno ogrodje človeškega telesa je res pravcato čudo narave, skrajno prilagojeno svojim nalogam. Občutljivi možgani so zavarovani z lobanjo, ki je najtrša prav tam, kjer so možgani najbolj ogroženi, na temenu. Hrbtenični mozek je zaščiten z vretenci, hrbtenica pa ima že posebne »blazinice« za varstvo pred poškodbami. To so hrustančne ploščice, ki ločijo vretenca med seboj. Brez teh blazinic bi sleherni padec, celo sleherni skok prizadejal naši hrbtenici nepopravljivo škodo.

KOSTI SO ZGRAJENE PO ARHITEKTONSKIH NAČELIH

Tudi kosti nog imajo odlične tehnične lastnosti. Njihova »nosilnost« temelji predvsem na tem, ker so votle, kar je povsem v skladu z načelom arhitektonike, da je votel steber bolj čvrst kot poln pri isti teži. V odnosu do teže, ki jo nosijo, so kosti nog močnejše kot — jeklo. Nekdo jih je vzporedil z armiranobetonskimi nosilci, in res so kosti podobno grajene: v kalcificirano tvarino so spiralno vložena beljakovinasta vlakna.

Koščeno tkivo je dveh vrst: spužvasto in čvrsto. Vsaka posamezna kost je sestavljena iz obeh koščenih tvarin. Čvrsto tkivo tvori vnanji, trdni sloj, pod njim je pa spužvasto tkivo, sestavljeno iz polno majhnih prekatov. To notranje tkivo je izredno važno, ker je v njem mozek.

KRPANJE KOSTI

Še ni tako dolgo, ko je vsaka poškodba kosti pomenila zelo resno ali celo tragično nesrečo, posebno za starejše ljudi. V modernem času so rentgenski aparati omogočili zdravnikom, da zlomljene kosti uravnajo mnogo bolje in natančneje, anestetiki omrtvila) so rešili bolnike strahotnih bolečin, ki so včasih spremljale take operacije, antibiotiki pa so zmanjšali nevarnost okužbe.

Med prvimi uspehi popravljanja kosti je bila uporaba govejih kosti, ki so jih pacientu vstavili na mesto preloma s pomočjo vijaka, narejenega prav tako iz goveje kosti. Ta metoda je imela hudo pomanjkljivost, kajti goveje kosti niso bile dovolj krepke, da bi bolnik lahko stal ali celo hodil.

Morali so odkriti posebne materiale, take, ki se smejo kemično spajati s telesnimi sokovi. To so bile posebne kovinske zlitine; bile so dovolj trdne, da je lahko človek zlomljen ud takoj uporabljal, in lahko so jih pustili v telesu tudi potem, ko se je kost že zrasla. V zadnji vojni je kirurg Kuntscher začel zlomljene kosti operirati, oziroma celiti tako, da je v votli kanal kostnega mozga na mestu preloma, vtaknil kovinsko palico. Ta palica je spojila oba kosa zlomljene kosti, ki sta se hitro zrasla. Uspeh je bil izreden. Ljudje z zlomljeno bedrno kostjo so shodili že po nekaj tednih, medtem ko je bilo treba prej ležati tudi po šest mesecev.

PREKRATKA NOGA SE LAHKO PODALJŠA

Najnovejši uspeh moderne kirurgije je ta, da zdravniki lahko uravnajo rast kosti. Pri nekaterih boleznih, zlastni kostni jetiki ali otroški paralizi se često zgodi, da kost ene noge raste počasneje, kost druge noge pa normalno in posledica je krajša noga. Danes kirurgi na taki nogi kost globoko zarežejo in nogo obtežijo toliko, da se robovi narezane kosti komaj dotikajo. Na tem mestu hitro začne rasti novo koščeno tkivo in nogo tako lahko podaljšajo tudi za nekaj centimetrov.

(Po »Savremeni tehniki«)

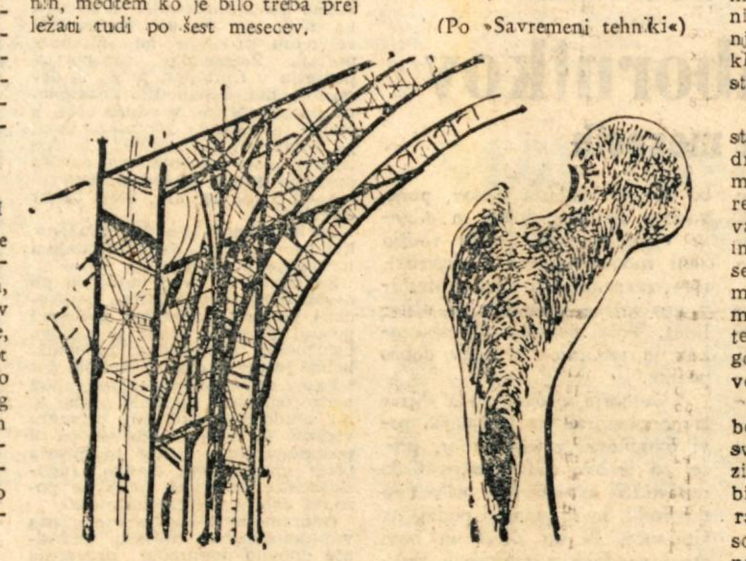

Človek se uči od prirode —podpornike svojih stavb gradi tako, kakor so zgrajene naše kosti.

S Koraba je zagrmela smrt

Pretresljiva nesreča pri Mavrovem v Makedoniji je zahtevala 54 smrtnih žrtev in veliko ranjencev. Snežni plazovi, ki so se utrgali s Koraba in njegovih pobočij, so povzročil katastrofo, kakršne v naših gorah še ni bilo. 11. februarja malo po polnoči je zagrmel plaz na delavske barake v Izet-Kuli. Isti dan ob 19. uri je drugi plaz zasul barako v Štolni, od osmih delavcev so rešili tri, ob 21.30 je plaz uničil tri zidane delavske barake pri Torbeškem mostu in pet hiš v vasi Ribnica, kjer je zgubilo življenje 13 vaščanov, ob 21.45 je plaz odnesel obmejno karavlo pri Žužnju — 14 graničarjev mrtvih. Res tragičen in katastrofalen dan za makedonsko ljudstvo, ki se je še dolgo potem z grozo oziralo na drugo največjo goro v Jugoslaviji — Golemi Korab, odkoder se je usodnega 11. februarja utrgala smrt v obliki snežnih plazov.

GOLEMI KORAB

Je že tako, da nas tudi tragedije učijo zemljepisa. Nenadoma so nam postali znani Mavrovo, Torbeški most, Štolna, Izet-Kula, Žužnje, Ribnica, Ničpur in Korab čigar najvišji vrh — Golemi (veliki) Korab je visok 2746 metrov in je le malo nad 100 metrov nižji kot naš Triglav. Korab je prostrana gorska planota na višini 2000 metrov in podaljšek Šare Rudoke in Brane. S te visoke gorske planote, bujno porasle s travo, štrle nešteti visoki grebeni in šilasti vrhovi. Mala in Velika Korabska vrata sta edina gorska sedla in prehoda v tej divjini, v katero so izdolbla svoja globoka korita reka Radika in njeni pritoki, na albanski strani pa Črni Drim. Pod gorsko gmoto Koraba pa leži Mavrovsko jezero, makedonski nacionalni park.

ZAVETIŠČE VOLKOV

Korab je varno zavetišče risov, medvedov in tropom večno lačnih volkov, ki pozimi prihajajo iz njegovih globeli in napadajo vasice, raztresene v podnožju planine. Ti krvoloki izkoristijo vsako nesrečo, tudi sedaj so napadali reševalne ekipe, ki so se prebijale skozi orjaške zamete, da čimprej prihite na pomoč ponesrečencem.

Do druge svetovne vojne je bil Korab tudi zanesljivo zbirališče in skrivališče raznih roparskih band, ki so z njega hodile v obljudene kraje, napadale vasi in odnašale vse, kar jim je prišlo v roke, zlasti živino in ovce. Zato so obširni in bujni pašniki na Korabu bili prazni, nikjer ni bilo čuti blejanja ovc Le redki planinci in turisti so zašli v te brezpotne divjine ostrih grebenov in snežišč, ki jih ne more staliti niti najbolj vroče sonce.

»RAZBOJNIŠKE PLANINE«

T. Nikolič je leta 1912 takole opisal Korab v »Glasniku srpskog geografskog društva«:

»Veličasten je Korab, gledan iz daljave, zlasti z nekaterih vrhov Šar planine. In koliko bolj mikavni so iz dalje belkasti, številni snežniki, toliko bolj mrk je Korab od blizu. To je pusta razbojniška planina, brez življenja, brez ovc, dasi ima najlepše pogoje za ovčjerejo; nikjer čred, nikjer planšarskih koč, tako dragocenih za planinska prenočišča. Povsod sledovi razbojniških zased in njihovega plena. Le na zapadni strani je nekaj arnautskih planšarskih koč z oboroženimi pastirji. Zato je Korab nepristopen in nepoznan.«

Tak je ostal Korab tudi še dolgo po prvi svetovni vojni. Zaradi kačakov, ki so gospodarili po njem, se nihče ni upal blizu. Proučevanje so uživale slovesa, da so najmanj raziskano gorovje na Balkanu in v vsej Evropi. Zadnja leta pa so tudi te planine čedalje dostopnejše in znane. Le Korab je še tudi danes slabo poznan in raziskan, čeprav ni dobenih roparjev več, ki bi zbujali strah. Na roparske čase spominjajo samo še strelne line v kamenitih hišah, ki so zgrajene ko trdnjavski stolpi v vseh naseljih okrog Koraba. Danes se čudovita lepota in romantika Koraba odpira turistom, planincem in smučarjem, kajti pod Golemim Korabom, tem drugim največjim vrhom v naši državi, so idealni smučki tereni. In tudi zaostale, zapuščene vasice pod vznožjem Koraba, so danes zaživele lepše in boljše življenje.

Iz nekdanje razbojniške planine se Korab spreminja v privlačno področje planincev in izletnikov, pa tudi v važno področje makedonske ovčjereje. Najbolj pa so ti kraji postali znani po Mavrovem, kjer gradijo sistem električnih vodnih central, ki bodo med največjimi v Jugoslaviji.

OBJAVA

»Varstvo spomenikov« V., glasilo, ki nas seznanja z našimi kulturnimi spomeniki in njih življenjem, je po daljšem presledku pravkar izšlo v novi številki, ki obsega 200 bogato ilustriranih strani. Rednim naročnikom ga bomo poslali po pošti, ostali pa ga lahko naroče z dopisnico na naslov: Zavod za spomeniško varstvo, Ljubljana, Prežihova 1. Nova številka stane 350 dinarjev.

Spominu tete Ančke

Nekaj metrov od kraja, kjer je stala prej starinska hiša, samuje stoletni oreh. Zdaj bo že dvanajst let, odkar ni več hiše. Prej je dobro četrtino hišne strehe zakrivalo velikansko vejevje oreha. Ko je sredi poletja 1944 gorela hiša, je zgorelo tudi polovico oreha. Sedaj se je drevje razraslo proti zahodu, skoraj čisto prek stare državne ceste. Lepe in žalostne čase je preživel oreh s svojimi obiskovalci, ki so zahajali pod njegovo senco v vročih poletnih popoldnevih in večerih. Starejši ljudje so pripovedovali o samotnih popotnikih in skrivnostnih nočnih kočijah, ki so izginjale kot blisk po strmem klancu in ostrem ovinku po cesti pod orehom.

V hiši pod starim orehom je stanovala teta Ančka s svojo družino. Tako so jo klicali vsi mlajši in otroci. Starejši so ji rekli pa Ančka. S tem opisovanjem bi lahko spremenila imena in kraj, ali mislim, da se s tem ne bi oddolžila spomine tete Ančke, spominu, ki me teži že dolgo. V času, o katerem mislim opisati nekaj dogodkov, je bila teta Ančka že več let hroma. Videla je samo na eno oko, ki pa je s tako ljubeznijo in razumevanjem zrlo v svet, da sploh nismo več opazili, da je enooka. Kar nas je bilo sosedov in znancev, smo radi zahajali k nji. Stanovanje, soba in kuhinja je bilo pritlično, na eni strani čisto v zemlji. Pozimi je bilo njeno bivališče ob železnem štedilniku na stolcu, kamor jo je prinesla iz postelje starejša hčerka. Štedilnik je stal na levi strani veže, ki je bila hkrati tudi kuhinja. Zraven štedilnika je bila velika vdolbina, ki je izgledala kakor starinsko ognjišče. Tu so bila zložena drva. Teta Ančka je nadzorovala kuhanje. Jedli so zelo skromno, saj je bila družina čisto proletarska. Oče je bil delavec. Pogosto je izjavljal brez posebnega razburjanja: »Velike ribe jedo male ribice.«

Ančka je rada pripovedovala o življenju v velikem tujem mestu, kamor jo je kot mlado dekle pognala borba za kruh in kjer je izgubila svoje zdravje. Ob večerih smo igrali domino, vlekli »špano« in igrali druge igre. Ob vročih poletnih večerih in nedeljskih popoldnevih je bila z drugimi pod orehom, če je le niso preveč mučile bolečine. Tako je bilo tik pred začetkom velike domovinske vojne. Potem so tudi mesto zagrnile temne sence. Pa ne za dolgo. Skromen in mirni dom tete Ančke je postal zatočišče mladine, med katero so bili tudi prvi organizatorji narodnoosvobodilne borbe. V zimi 1941-42 se je pripravljalo. Večeri so potekali na videz kakor prej ob dominah in »špani«. Le večerni obiski so se zavlekli dolgo v noč — navzlic strogi policijski uri, stražam in patroli.

Na spomlad 1942 so odhajali drug za drugim. Teta Ančka je vztrepetala za svojega najmlajšega sina. Zvečer, ko je odhajal, so v njegovo posteljo položili veliko punčko narejeno iz cunj, da ne bi družina prehitro pogrešala člana, da se ne bi jezil oče, da ne bi zvedeli Italijani. Odšel je srečno, ni se oglasil tako hitro. Iz skupine se je najprej oglasila Slava. Prišlo je pismo, zvito v cigareto. V njem je bilo navdušeno opisano življenje partizanov, zraven pa še kitica partizanske pesmi »Kmalu ne bo fašistov«.

Še in še smo s teto Ančko prebirali to pismo. Koliko nove moči in upanja so nam dala taka pisma, je danes težko opisati. Teta Ančka je vedno zvedela naše skrivnosti. Skupaj z njo smo v mislih spremljali premike partizanov in sovražne ofenzive. Vedela je skoro za vse naše naloge in delo. Bila nam je velika moralna opora. Poznala ni nikakega omahovanja. Ali so zvedeli tudi naši sovražniki, kako čudovito srce bije v onemoglem in hromem telesu, ne vem.

Ko so v juliju 1942 zapirali partizanske družine, so zaprli tudi teto Ančko. V ročnem vozičku so jo odpeljali v zapor. Ko so jo pripeljali nazaj domov, je obležala v postelji. Za sina je bila v skrbeh. Bilo je po roški ofenzivi in Italijani so govorili, da partizanov ni več, da so vse uničili. Tik pred smrtjo sem jo obiskala. Lepo se je porazgovorila in ni verjela strahopetnim okupatorjem. Gledala je fotografijo, na kateri je bila skupina mladih ljudi, med njimi tudi njen sin in njegovi prijatelji. Z veliko ljubeznijo je ogledovala sliko. Rekla je, da bi tako rada videla še enkrat vse žive. Želja se ji ni izpolnila. Tudi mladi se vsi niso vrnili, ona pa je umrla izmučena, ne da bi imela okrog sebe vse one, ki jih je tako zelo ljubila in ki so njo ljubili. Vendar je mrtvo materino srce priklicalo sina. V temni noči je prišel tik ob italijanskem bunkerju po slovo od mrtve matere. Teta Ančka tega več ni videla, ravno tako ni videla, ko so njeni hčerki borki pripeli na prsi odlikovanje za hrabrost.

Morda bo komu tudi težko razumljivo, kaj nam je pomenila ta uboga in skromna žena pred toliko leti. Vendar je tudi njeno sodelovanje pomenilo mnogo, saj je poleg drugega vzgojila svoje otroke v zavestne borce za nov in pravičen red.

Regina Fir

OKROGLE

DEŽEVJE PRIHAJA

Stara teta Liza nekje iz bohinjskega kota, je prvič v življenju prišla v Bohinjsko Bistrico v kino. Igrali so film »Deževje prihaja«. Luč ugasne, na platnu se vrstijo slike, nenadoma pa nastane poplava, utrgal se je oblak (seveda na platnu). »Jezes!« pustite me hitro ven,« je rekla ljudem v vrsti, «tak dež, jaz sem pa obleke znesla na dvorišče prezračit!«

POVEJ, KAJ BEREŠ, POVEM KDO SI

»Povej mi kaj bereš, ko se držiš tako učeno, pa ti bom povedal kaj si!«

»Berem Platona, Herderja, Marxa, Sokrata, Goetheja, Prešerna ... No, kaj sem?«

»Lažnik!«

ZGODILO SE JE

Na neki konferenci v Novem mestu je predsedujoči pozdravil med drugimi gosti celo — zastopnika tiska! Revolucionarno dejanje.

DOBER PRIPOMOČEK

»Filip, kako si kaj prenašal zadnje mrazove?«

»Izvrstno! Bolj je pritiskal mraz, bolj sem mislil na ceno kurjave in bolj vroče mi je postajalo!«

»Tole je viselo v kinu, zdaj bom pa obesil pred našo šolo«.

TO IN ONO

REKORDER NESREČ

George Thomas iz Denvera (ZDA) je res neprekosljivi rekorder glede nesreč. V zadnjih petih letih si je enkrat zlomil vrat, enkrat hrbtenico, enkrat kolk in parkrat rebra. Razen tega mu je lani trikrat gorelo v stanovanju, doživel je tri avtomobilske nesreče in bil trinajstkrat operiran. - Res lepa bera nesreč...

UČENKA REŠILA DEVET OTROK

Učenka Carol van Winkle iz ZDA je varovala devet otrok dveh družin, ki sta stanovali v isti hiši. Starši so šli zdoma, ko je hišo nenadoma zajel požar. 14-letna Carol je z izredno prisotnostjo duha znosila vseh devet otrok iz plamenov. Hiša je zgorela do tal.

MOČAN VAL

Kaj radi pravimo: takega mraza, takega viharja, takega snega, take vročine in podobno še nikoli ni bilo. Pri tem pa pozabljamo, kolikrat je to že bilo in še v hujših oblikah, kot smo doživeli sami. »Nič novega ni pod soncem«... 25. februarja 1879 je na naši južni jadranski obali besnelo strahotno neurje Že sam vihar, ki je divzal s hritrostjo 146 kilometrov na uro, je obalnim mestom prizadejal velikansko škodo, še hujši pa so bili morski valovi, ki so dosegli višino do 10 metrov. Ob dubrovniški obali je tak pobesnel val dvignil iz morja 3150 kg težko skalo in jo vrgel 24 m daleč na kopno. Dubrovčani so velikansko skalo potem vgradili na obali (na Porporeli), pa vklesali vanjo datum, ko jo je morje vrglo na suho, in njeno težo.

VSAK DAN »UMRE« ENA LADJA

Po poročilu londonskega Loyda, največje ladijske zavarovalne družbe, je v prvem tromesečju lanskega leta odplulo 93 ladij na svoje zadnje potovanje. V istem času je v raznih katastrofah končalo še 45 ladij. Od 45 potopljenih ladij jih je 17 nasedlo, 7 se jih je trčilo med seboj, 14 pa prevrnilo. Povprečno »umre« na dan ena ladja.

23 OPERACIJ

Osam Kupinič, kmet iz Kozluka (Bijeljina), star 60 let, je prestal doslej nič manj kot 23 operacij na raznih delih telesa.

Delo SVOBODE v Bršljinu za marec

11. marca ob 16. uri priredi DPD Svoboda v Bršljinu svečano akademijo v počastitev 8. marca, dneva borbenih žena.

18. marca ob 16. uri gostuje v Bršljinu prosvetno društvo Prečna z igro »Vdova Rošlinka.« Ljudska univerza »Svobode« prireja vsak četrtek predavanje s pričetkom ob 19. uri: 8. marca zdravstveno predavanje (nadaljevanje), 15. marca politično predavanje (nadaljevanje), 22. marca predavanje »Mladina in kriminal« in 29. marca predavanje »Čast pred sodiščem«.

Predavanja trajajo od 19 do 20. ure, nato pa so plesne vaje za mladino; lahko se jih udeležijo tudi odrasli. Prvi koncert pevskih zborov »Svobode« bo verjetno koncem marca.

ZANIMIVOSTI

Mož v zadregi

Philadelphijski časopisi so prinesli tale oglas: »V nedeljo zvečer sem pustil na parkirnem prostoru v Vzhodni ulici svoj avto. Ko sem se nato pripeljal domov, sem našel na zadnjem sedežu žensko torbico. Torbica je pri meni in lastnica jo lahko dobi nazaj, če opiše kakšna je torbica in kaj je v nji in — če moji ženi zadovoljivo razloži, kako je ta torbica prišla v moj avto«.

Po družabni večerji deset mrtvih

V nedeljo 29. januarja zvečer so imeli v cerkveni dvorani v Brooklyn parku blizu Baltimora družabno večerjo, na kateri je bilo okoli 1000 ljudi. Naenkrat je nastal v kuhinji požar, med udeleženci pa silna panika. Vse je drlo k izhodu. Pri tem je bilo deset žensk ubitih, več desetin ljudi pa ranjenih.

Starec starca

V Clevelandu sta v neki hiši stanovala dva starca, eden star 82, drugi pa 83 let. Med njima je nastal prepir. Eden je zahteval, da naj gramofon igra glasneje, drugi pa, da mora bolj potiho. Prišlo je do pretepa in 82-letni je z nožem do smrti zabodel 83-letnika.

Umesten napis

Pri vhodu v neko malo mestece v ZDA je napis: »Vozite počasi, ker v našem mestu ni bolnišnice«.

Drzna tatvina zlata

V Ženevi v Švici so tatovi ukradli tovorni avtomobil, na katerem je bilo 250 kg zlata, vrednega 84 milijonov din.

Zlato so z letalom pripeljali iz Pariza. Soferju je bilo naročeno, da odpelje tovor v neko banko, ni pa vedel, kaj prevaža. Spotoma je ustavil pred neko restavracijo in stopil na skodelico kave. Medtem so drzni tatovi odpeljali tovorni avtomobil z zlatom vred. Doslej so jih zastonj iskali.

Mitja Ančik:

Čast pred sodiščem

O, ti človeška čast, kako si včasih poceni — v obcestnem jarku med blatom se te najde in tja lahko tudi odvrže, a kako si včasih presneto draga, kakor, da bi bila pot do tebe na debelo posuta s samimi tisočaki! Res, čudno se vse to sliši, vendar je to resnica! Menda bi Ivan Cankar, če bi danes še živel, napisal skoro iste besede.

Sicer pa, čemu pišem o tem? Kazniva dejanja zoper čast in dobro ime niso navadno tako težka, kazni so razmeroma nizke, pregon se začne na zasebno tožbo in vse te stvari gredo, kakor pravimo, mimo javnega tožilca, možna je tudi poravnanva vse do konca glavne obravnave. Obdolženci tu niso nobeni »težki zločinci«, le jezik jih je spravil na zatožno klop in njihova dejanja, razen nekaterih izjem, družbi niso posebno škodljiva.

Vendar pa smo navzlic vsemu temu posebno zadnje čase veliko brali v našem časopisju o teh kaznivih dejanjih in vse te članke bi lahko združili pod enim samim naslovom: Čast pred sodiščem. Marsikatera pikra je bila v teh člankih povedana na račun ljudske trme, preobčutljivosti, nepopustljivosti, jeznoritosti in medsebojne nestrpnosti. Vsak nepoučen bralec teh člankov bi se seveda čudil, čemu se potem toliko piše o teh stvareh. Moj odgovor pa bi bil ta, da se še veliko premalo piše in govori o takozvanih »razžaljenskih pravdah«. Zadnja leta je naše ljudstvo zajela nekaka epidemija medsebojnih žalitev in obrekovanj. Naša sodišča dan za dnem naravnost poplavljajo te »razžaljenske tožbe«. Vendar o tem pozneje. Kot človek, ki se poklicno bavim s pravom, pa se čutim dolžnega, da našo javnost seznanim s kaznivimi dejanji zoper čast in dobro ime, ki se preganjajo na zasebno tožbo — vse to gledano s strokovnopravnega in življenjsko-praktičnega stališča, vsebinsko in količinsko, na koncu pa naj pokažem, kakšne so posledice takega tožarjenja. Mimogrede bodi pripomnjeno, da marsikdaj ne boli glava le obdolženca, temveč tudi zasebnega tožilca. Res upravičeni primeri takih tožba naj bodo tu imenovani, kot častna izjema, premnogo pa je tožba zaradi ljudske slabosti in vse te stvari bi se lahko poravnale z malo popustljivosti in razumevanja, ne da bi zadnjo besedo imelo sodišče.

Pišem pa o tej stvari tudi zato, da javnost opozorim na dejstvo, da se sleherni lahko vsak trenutek znajde na zatožni klop zaradi takega kaznivega dejanja. Prav nič nemogočega ni to, človek lahko napravi tako dejanje, ko se n. pr. pri čaši vina pogovarja z znancem o kom. Pri tem pade kaka nepovoljna beseda ali trditev, znanec ali pa kdo, ki je to slišal, pove te besede ali trditev drugemu, končno pa pride to na ušesa prizadetemu. Ta ima pravico tožbe in v tem primeru bo odgovarjal pred sodiščem tisti, ki je to rekel ali pa širil. Kaj nas torej ta primer uči? Tudi v vsakdanjih pogovorih je treba biti previden, zlasti, če se tičejo tretje osebe!

Za začetek torej nekaj besed o pojmu človeške časti.

Čast je pravna dobrina, ki jo ščiti zakon. Poznamo zunanjo ali objektivno čast, to je vrednost, ki jo ima vsakdo pri drugih ljudeh svoje okolice, in pa notranjo ali objektivno čast, to je čast, ki jo vsakdo čuti sam zase o sebi.

Pojm zunanje časti pa ni enoten, ampak ga sestavljajo razne specifične časti, od katerih pride do izraza zdaj ena zdaj druga. Tako poznamo: čast kot človeško dostojanstvo, to je vrednost osebe na sploh, dalje kulturno čast, spolno čast, poklicno čast in podobno.

Vse te sestavine zunanje časti je treba smatrati za usedlino odnošajev posamezne osebe do zunanjega sveta. Ob normalnih prilikah, ob splošnem poteku časa, so vse te sestavine zunanje časti uravnovešene in jih je smatrati za nekakšen osebni mir, kateri pa more biti ali ogrožen, zmanjšan, razrušen ali pa celo uničen s tem, da se ena ali druga sestavina zunanje časti po drugi osebi napade, okrne ali uniči. Pri tem pa mora imeti oni, ki napade čast druge osebe, naklep in namen, da dela hote in vede, da prizadeti osebi na časti in dobremu imenu škoduje — v krajših besedah: ravnati mora z vedenjem, da tej osebi izkazuje nespoštovanje. Način izražanja nespoštovanja je lahko različen, saj se komu na časti lahko škoduje z govorom, s pisano ali tiskano besedo, preko radia, ali s kretnjo, n. pr. s klofuto, brco, pljunkom, žaljivo gesto in podobno, dalje pozitivno delovalno ali pa negativno opustitveno, samo, da pride uspevek na zunaj do določenega izraza.

Zakonsko zaščito človeške časti, kot pravne dobrine so poznali že prejšnji predpisi, pozna pa jo tudi naš Kazenski zakonik. Kot prvo obravnava v svojem 169. členu kaznivo dejanje obrekovanje, ki ga stori tisti, ki o kom trdi ali raznaša kaj neresničnega, kar utegne škodovati njegovi časti in dobremu imenu. Kazniv je z denarno kaznijo ali z zaporom do 6 mesecev. Za kazniva dejanja zoper čast se namreč lahko izreče denarna kazen od 100 pa do 50.000 din. Če pa je tako dejanje storjeno s tiskom, po radiu, ali na javnem shodu, je storilec kazniv z zaporom od 1 meseca do 1 leta. Če pa storilec resničnost svoje trditve dokaže, ali pa če dokaže, da je bil glede te trditve v opravičljivi zmoti, se za obrekovanje ne kaznuje, pač pa se lahko kaznuje za kaznivo dejanje razžalitve ali pa očitanja kaznivega dejanja z namenom zaničevanja. Če pa kdo o kom trdi, da je storil kaznivo dejanje, ki se preganja po uradni dolžnosti, to je, da začne kazenski pregon javni tožilec, ko za dejanje izve, ne glede na to, ali je prizadeti podal kazensko ovadbo ali ne, se pa sme resničnost te trditve dokazovati samo s pravnomočno sodbo za to javno pregonljivo dejanje, vendar se lahko dokazuje še na drug način v primeru, če pregon ali sojenje za to dejanje nista več dopustna zaradi zastaranja ali podobno.

Preidemo kar na žive primere obrekovanja, ki so vzeti iz sodne prakse:

Ivan trdi o Milki, ali pa ji očita, da je cipa. Milka ga toži; dokaže se, da je pošteno dekle. Ivan je zaradi obrekovanja obsojen.

Ali pa: V gostilni se spreta Matija in Jože. Matija zabrusi Jožetu, da je nepošten in da je kradel. Jože Matijo toži. Matija prizna vse, kar je rekel, pove pa, da je bil pred nekaj leti Jože že obsojen, ker je kradel na žagi les. Sodišče se o tem prepriča in ugotovi, da jo to resnica. Matija ni obsojen zaradi obrekovanja, ker ni trdil nič neresničnega, ampak je lahko obsojen zaradi očitanja kaznivega dejanja z namenom zaničevanja, ali pa zaradi razžalitve, če se dokaže, da je imel s temi besedami namen, Jožeta zaničevati ali žaliti.

Kaj torej sledi iz tega? Čast vsake osebe je zakonsko zaščitena. Kaznivo ni le govoriti o kom kaj slabega, toda neresničnega, temveč tudi take slabe stvari, ki so resnične, v kolikor take trditve niso družbena ali znanstvena kritika ter so bile izrečene z namenom, prizadetemu izkazati nespoštovanje. Premnogi obdolženec je že pred sodiščem, tožen zaradi takega dejanja, zatrjeval, da je vse to, kar je o zasebnem tožilcu trdil, resnica in se čutil prizadetega, da je zaradi tega tožen. Vendar je bil kljub temu obsojen. Če nimaš res pravega in po zakonu utemeljenega povoda, ne govori o drugem slabih stvari, tudi če so resnične! Stara ljudska modrost: Kjer te ne srbi, tam se ne praskaj! nam pove dovolj.

(Se nadaljuje)